БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 108 (5000)
Вторник
Майн 28
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илагшад—Улан-Удын депогой паровознигуудай коллективтэ алдар соло

Үсэгэлдэр үдэр Улан-Удын депогой зам харилсаанай Министр генерал-лейтенант И. Ковалевһоо иимэ телеграмма абтаба:

«Зам Харилсаанай Министерство болбол Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Улан-Удын отделени ба депогой коллективые амаршалжа, отделени ба депогой бүхы хүдэлмэришэдтэ, отделенинин начальник нүхэр Одинец ба депогой начальник нүхэр Холиндо баясхалан хүргөөд, № 724 приказай ёһоор паровозуудай хабар-зунай заһабарие амжалтатайгаар дүүргэлтэ, паровозуудай заһабаринн һаатаха ябадал ба түлишэ гаргашалгые алмалтада илангаяа анхаралаа хандуулжа, туйлаһан амжалтануудаа саашанхи хүдэлмэридөө бэхижүүлхые уряална.

Улан-Удын отделени ба депогой хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөнэй тугые бүри дээшэнь үргэжэ, түмэрзамайхидай сталинска үдэрые угтуулан, бүхы хүсэ шадалаа шэнэ сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэлэй үйлэдбэриин түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө элсүүлхэ гэһэн этигэл найдалаа Зам Харилсаанай Министерство мэдүүлнэ».

Адуу малаа һайнаар бэлшээхэ

Хаа-хаанагүй үрин хулаан болоо, тала нютагнай ногоо сэсэгээр хушагдаба. Малажалай эгээл харюусалгатай үе саг ерэжэ, зунай бэлшээри эхилээ.

Республикын түрүү колхозууд энэ сагай ехэ удхатай байһаниие сэгнэжэ, бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Кяхтын аймагай «Улаан-Габангуут» колхоз илангаяа һайнаар зунай бэлшээри эхилбэ. Бэлшээриин газарые тусхай хэһэг болгожо хубаагаад, гүүртэ ба отаранuудта даалгажа үгөө. Эндэ хүдэлжэ байһан республикын алдарта конишон нүхэр Лодомпиловай харюусалгатайгаар малаа бэлшээхэ түсэб зохёогдобо. Мүн Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз зунай бэлшээридэ жэшээтэ һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо. Залуу малшадаа шэгнэжэ үзөөд тусхай акын ёһоор малшадта даалгажа үгөө. Хаана малаа бэлшээхэб гэжэ мори унагша бүхэн, хонишон бүхэн һайса мэдэжэ ябана. Холын хойто Курумканай аймагай «Ленинская Искра», Калининай ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудшье зунай бэлшээридэ муу бэшээр лэ бэлэдхэһэн байна. Эдэ колхозууд гүрэндөө тарган мяха тушаахын тула тусхай гүүртэнүүдые эмхидхээ.

Гэбэшье республикын түрүү колхоз, фермэнүүдэй хүдэлмэри дээрэһээ һанаагаа амаржа болохогүй байна. Бодото дээрээ зунай бэлшээрие эхилхэ ябадал республикын олонхи колхозуудта эмхигүйгөөр ябажа байха юм. Малаа хаана, ямар сагта бэлшээхэеэ һайса мэдээгүй байһан ябадал олон тээ ушардажа байна. Малаа бүлэг болгожо хубаагаагүй, бэлшээриин участогуудые таһалаагүй, бэлшээриин түсэб зохёогоогүй ба малай дал хорёо түхеэрээгүй байһан ябадал хадаа дээрэ хэлэгдэһэн сэгналтын баримтань боложо үгэнэ.

Энэ баримта хадаа нёдондо жэлэй алдуунуудые дабтажа байһан тухай баһа гэршэлнэ. Тиихэдээ малаа муугаар бэлшээһэн дээрэһээ гүрэндөө туранхай мяха тушааха, баһа һү һааха ябадал гараһан бэлэй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд энэ жэлдэ яаба хээбэшье усадхагдаха ёһотой. Тэрэнэй тулада эгээл мүнөөнһөө эхилжэ зунай бэлшээри ямараар ябанаб гэжэ шалгажа байха ба зунай бэлшээрие колхоз бүхэндэ һайнаар эмхидхэхэ ябадалда онсо шухала анхарал табиха хэрэгтэй. Мүнөө хэжэ үрьдөөгүй байһан юумэеэ тон яаралтайгаар хүсэхэ ёһотойбди. Зунай бэлшээридэ хэрэгтэй болохо бүхы юумэнүүдые бодожо үзэхэ ба тэрэниие һайнаар дүүргэхын түлөө хэрэгтэй бүхы хүсэ табиха ябадал эригдэнэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ жэлдэ республикын колхозуудаар малай зунай бэлшээрие хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, советскэ ба газартаряалангай органуудай, колхозуудай правленинүүд ба малажалай специалистнуудай тодорхой зорилгонуудые заажа үгэһэн байна.

Түбхын түрүүндэ бүхы малаа үбшэн элүүрэй талаар шалгажа үзөөд, тусхай гүүртэнүүд, отаранууд болгожо хубааха ба үлтэр үлтэрэрынь ба эрэ эмын болоод наһанайнь талаар илгажа адуулха хэрэгтэй. Гэбэшье энэ хэрэг гансал эхиниинь гээшэ. Малаа һайнаар бэлшээжэ таргалуулха ябадалые хангаха тиимэ нүхэсэлтэй болохо гээшэ шухала байна. Харин тэрэ нүхэсэл хадаа зунай бэлшээрие тон һайнаар хэрэглэхэ ябадал болоно. Бэлшээриингээ газарые эзэн бусаар хэдыхэн хоног соо түйбүүлжэрхихэ ябадалые энэ дары болюулха хэрэгтэй. Мал адуулжа ябаһан хүн бүхэн малаа хаана адуулха гэһэн тодорхой түсэбтэй ябажа, тэрэнээ тон наринаар дүүргэхэ уялгатай.

Зарим колхозууд бэлшээриин газар багатай байна. Республикын Министрнүүдэй Совет энэ байдалые хараадаа абажа, тэдээндэ туһа хүргэбэ. Ой модон соо ба гүрэнэй газарай фондодо байһан бэлшээриин газарнуудые бэлшээридэ хэрэглэхэ болоод, мүн колхознигуудай хамтын суглаанай зүбшөөлтэйгөөр бэлшээриин газарые үлүү бэлшээритэй байһан колхозһоо бэлшээри багатай байһан колхоздо гаргажа үгэхэ гэжэ зүбшөөрэбэ. Энэ хүдэлмэриие ехэ яаралтайгаар хэхэ шухала.

Хура бороотой сагта адуу малаа хаажа харахын тула тусхай дал хорёонуудые һэльбэжэ заһаха гү, али шэнээр бариха хэрэгтэй гээшэ.

Эдэ бүхы ехэ ажалые манай малшад хэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тиимэ дээрэһээ мал хаража адуулжа байһан хүн бүхэнтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха ба тэдэнэй байра байдал тухай саг үргэлжэ һанаагаа табижа байха хэрэг хадаа колхозно партийна организацинуудай, колхозуудай правленинүүдэй ба малажалай специалистнуудай ехэхэн шухала зорилго болоно. Колхозой мал хаража, адуулжа ябаха хүндэтэ үүргэтэй болоһон хүн бүхэн өөрынгөө уялгые һайса мэдэхэ ба тодорхой даалгабари абаһан байха ёһотой. Республикын эрхим малшан болохын түлөө мүрысөөе бүхы малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэниие толгойлжо ябаха гээшэ колхозно партийна организацинуудай хүндэтэй уялга мүн. Тиин энэ социалистическэ мүрысөөе зүбхэн лэ ёһо дүүргэхын тэдыдэ хэхэ бэшэ, харин малажалай хэрэгые эрид шууд үргэхэ ябадалай хүсэтэ зэбсэг болгохо, хэрэгтэй.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба гадаадын хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Польско правительственна Делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ

Майн 25-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Москвада байгаа Польско Правительственна Делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президент господин Б. Берут, Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский, Польско Республикын Маршал М. Роля-Жимерский ба Польско Правительственна Делегациин составта ороһон тусхайта нюурнууд, тэрэшэлэн Элшэн сайд г-н Г. Раабе түрүүтэй Москвада байгаа Польско Посольствын членүүд байлсаба.

Тэрээнһээ гадна уулзалга дээрэ Шведскэ худалдаа наймаанай делегациие толгойлогшо г-н Р. Гольман, Исландска худалдаа-наймаанай Делегациин членүүд, Москвада байгаа посольствонууд ба миссинүүдэй толгойлогшод байлсаба.

Советскэ талаһаа уулзалга дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүд Н. М. Рычков, С. В. Кафтанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшод А. Я. Вышинский, В. Г. Деканозов, С. А. Лозовский, М. М. Литвинов, СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Министрын орлогшод Г. К Жуков, К. А. Вершинин, Польшодо һуугаа СССР-эй Элшэн сайд В. З. Лебедев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Горкин Московско Соведэй Түрүүлэгшэ Г. М. Попов, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Кузнецов, СССР-эй Гүрэнэй Банкын Правлениин Түрүүлэгшэ Я. И. Голев, СССР-эй Гадаадын Худалдаа-наймаанай Министрын орлогшод И. Ф. Семичастнов, М. Р. Кузьмин, С. А. Борисов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын, СССР-эй Гадаадын Худалдаа - наймаанай Министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн советскэ олониитын, советскэ ба гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаба.

И. В. Сталин Польско правительствын делегацитай уулзаба

Майн 23-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов гэгшэд Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президент господин Б. Берут, Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ господин Э. Осубка-Моравский, Польско Республикын Маршал Роля-Жимерский, тэрэшэлэн Польско Правительственна делегациин составта ороһон бусад тусхай нюурнуудтай уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ Польшодо һуугаа СССР-эй элшэн сайд В. З. Лебедев байлсаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. В. Сталин Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президент г-н Б. Берудэй хүндэлэлдэ обед үгэбэ

Майн 25-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Кремль соо Польско Республикын Народово Крайовой, Радын Президент г-н Б. Берудэй хүндэлэлдэ обед үгэбэ.

Обед дээрэ Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президент г-н Б. Берудһээ гадна Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский, Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президентын Орлогшо г-н С. Швальбе, вице-премьер г-н Р. Гомулка, Польско Республикын Маршал М. Роля-Жимерский, Ажаүйлэдбэриин Министр г-н Г. Минц, Культура ба искусствын Министр г-н В. Ковальский, национальна оборонын Нэгэдэхи Вице-Министр г-н М. Спыхальский, Польско Сэрэгэй Генеральна Штабай Начальник г-н В. Корчиц, СССР-тэ һуугаа Польшын элшэн сайд г-н Г. Раабе ба Москвада байгаа Польско посольствын членүүд байлсаба.

Обед дээрэ Советскэ талаһаа В. М. Молотов, А. И. Микоян, Л. П. Берия, Г. М. Маленков, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, Н. А. Булганин, А. Я. Вышинский, В. С. Абакумов, А. Ф. Горкин, Польшодо һуугаа СССР-эй Элшэн сайд В. З. Лебедев, Флодой Адмирал Н. Г. Кузнецов, Советскэ Союзай Маршал А. М. Василевский, А. Д. Крутиков, А. П. Павлов, Н. Г. Пальгунов, Польшодохи СССР-эй Посольствын дэргэдэхи сэрэгэй атташе М. С. Маслов ба бусад байлсаба.

Обед эб найрамдалай оршон байдалда үнгэрһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверингтэ Великобританиин онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд сэр Морис Д. Петерсон этигэмжынгээ грамотануудые барюулба

Майн 25-да Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник болбол өөрынгөө этигэмжын грамотануудые барюулһан Великобританиин онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд сэр Морис Д. Петерсонтэй уулзаба. Сэр Морис Д. Петерсониие бүрин эрхэтэ министр, посольствын советник г-н Ф. К. Робертс, сэрэгэй атташе генерал-майор А. Х. Тейтхауз, худалдаа-наймаанай советник г-н Р. Росс, посольствын нэгэдэхи секретарьнууд г. г. Р. Аллен, Р. Данбар, Т. Ч. Шанман, Р. З. Гейн, Г. Г. Болсовет, Д. Г. Востон, агаарай атташейн туһалагша майор Этче Х. Дадли, посольствын хоёрдохи секретарь г-н Д. Пил үдэшэн ябаба, тэдэнэр элшэн сайдаар Н. М. Швернигтэй уулзуулан танилсуулагдаһан байна.

Этигэмжын грамотануудые барюулга болоходо СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. Я. Вышинский, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-эй коллегиин член, 2-дохи европейскэ таһагые даагша К. Р. Новиков, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй харюусалгата сотруднигууд К. А. Кочетков, В. Г. Трухановский, Н. Я. Яцкевич, В. В. Пастоев гэгшэд байлсаба.

Этигэмжын грамотануудые барюулагдаһанай һүүлээр, Н. М. Шверник сэр М. Д. Петерсонтэй хөөрэлдөө хэһэн байна. Хөөрэлдөөндэ А. Я. Вышинский хабаадалсаба.

ДОНБАССАЙ СОЛОТО ЗАБОЙЩИК НИКОЛАЙ ЛУКИЧЕВ

Энэ болбол «Сталиноуголь» комбинадай «Куйбышевуголь» гэжэ трестын № 10 шахтада хүдэлмэрилдэг юм. Һаяхан нүхэр Лукичев гэгшэ нүүрһэ малталга дээрэ шэнэ рекорд туйлажа халаан соо 23 нормо дүүргэбэ.

Николай Лукичев өөрынгөө хүдэлмэриин дүршэл тухай иигэжэ хөөрэнэ. «Минии хүдэлмэрилжэ байһан газарта шулуу нүүрһэнэй пластнуудай хэмжээн хадаа 1,2 метр юм. Минии хойноһоо крепильщик Семиченко гэгшэ, уборщигууд Хурдягой, Решатников гэгшэдтэй хүдэлмэрилһэн юм. Тэдэнэр болбол шулуу нүүрһэ вагонуудта ашадаг ба хүдэлмэриин газарые таарамжатай болгон бэхилдэг байгаа. Энээгээр минии хүдэлмэри эхилжэ тэрээнээ ажаглалгада үгэдэгби».

Мүнөө үедэ Николай Лукичев болбол Московско шулуу нүүрһэнэй бассейнын түрүү забойщик Леонид Борискин гэгшэтэй мүрысэнэ.

(ТАСС-эй фотохронико).

Мүрысөөн тухай хөөрэлдөөн

1946 оной хабарай полевой хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса хуряахын түлөө тарилгада ороходоо урда тээхэнэ Сэлэнгын аймагай колхознигууд, МТС-үүдэй тракторист, комбайнернууд болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд Зэдын аймагаархинаар социалистическэ мүрысөөнэй договор баталһан юм. Мүнөө эдэ хоёр аймагуудай колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө баталһан договорые үнэтэ хуули болгожо абаад, тэрэнээ дүүргэн, бэе бэеэ илахын түлөө бушуу түргэн тэмсэжэ байна.

Һаяхан манай газетын корреспондент Сэлэнгын аймагай колхоз болон МТС-үүдэй социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухайнь партиин тэндэхи айкомой секретарь нүхэр БУДАЕВТАЙ телефоноор хөөрэлдэбэ. Тэрээн тухай хэдэн үгэнүүд дооро толилогдобо:

Улан-Удэ.—Зэдын аймагтай баталһан договороо дүүргэхын түлөө ямар хэмжээнүүдые абаһан байнат?

Сэлэнгэ.—Тарилгые түргэн ба агротехническэ үндэр дээдэ шанартайгаар үнгэргэжэ, үндэр ургаса хуряахын түлөө зэдээрхинтэй договор баталһан дары аймагай колхоз, МТС хоорондын социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байгаабди.

Улан-Удэ.—Мүрысэгшэдые урмашуулха ямар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа һэм?

Сэлэнгэ.—Түрүү колхозуудта барюулхын тулада аймагай гүйсэдхэхэ комитет ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг, мүн колхоз бүхэндэ иимэ тугууд бии болгогдоһон, шагналай тусхай фонднууд байгуулагдаһан байгаа.

Улан-Удэ.—Аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг хэндэ үгтэнхэйб?

Сэлэнгэ.—Ороohoто культурануудай бүхы тарилгые 102 процент дүүргэжэ аймаг соо эгээл түрүүлһэн „Коминтерн" колхоз энэ тугые гурбадахи табан хоногой турша соо барижа байна.

Улан-Удэ.—Аймаг соо ороohoто культурануудай тарилгые дүүргэһэн дээрэхи колхоз шэнги артельнууд олон гү?

Сэлэнгэ.—Майн 25-ай мэдээгээр 25 колхозуудай 23-нь гречихэ ба просоһоо бэшэ бүхы тарилгые—дүүргээ.

Улан-Удэ.—Тарилгые түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ эгээл һайнаар хандаад, түрүүлжэ ябаһан ямар колхозууд бииб?

Сэлэнгэ.—Аймагай гүйсэдхэхэ комитет ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын туг абаха нэгэдэхи кандидат болгогдоһон Тельманай, хоёрдохи кандидат болгогдоһон Кагановичын, Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсомоор байна.

Улан-Удэ.—Колхоз, МТС-үүдэй, мүн бригада, колхозник, трактористнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябаса ямараар шалгагдадаг бэ?

Сэлэнгэ.—Колхоз, МТС хоорондын—Таба хоноод лэ колхозник болон трактористнуудай дундахи мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри гаргагдадаг байха юм.

Улан Удэ.—Тарилгаяа дүүргэһэн колхозууд юу хэжэ байнаб?

Сэлэнгэ.—Тэжээлэй, техническэ культурануудые тариха газар бэлэдхэхэтэеэ хамта, эртын пар хахалжа байна.

Улан-Удэ.—Машинно-тракторна станцинуудтнай ямараар хүдэлмэрилнэб?

Сэлэнгэ.—Условно трактор бүхэнөөр майн 20 хүртэр 143,9 гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 61.2 процент дүүргэһэн Сухын МТС гансашье аймаг соо бэшэ, харин республика соо нэгэдэхи һуури эзэлэнхэй.

Улан-Удэ.—Энэ МТС-эй эгээл эрхим бригадые хэн хүтэлбэрилнэб?

Сэлэнгэ.—Аймаг соохи тракторна бригадануудые баранииень илажа ябаһан гурбадахи бригадые нүхэр Нуриев гэгшэ хүтэлбэриллэг юм.

Улан-Удэ.—Энэ бригада юугээрээ илгарнаб?

Сэлэнгэ.—Бригадын членүүдэй ажалай эмхидхэл, жаяг заршам шангаар табигдаһан, мүн тэдэнэрэй дундахи социалистическэ мүрысөөн онсо һайнаар эмхидхэгдэһэн байна.

Улан-Удэ.—Хүдэлмэриинь дүүргэлтэ ба горючи арбилһаниинь хэдыб?

Сэлэнгэ.—Условно трактор бүхэнөөр 142,9 гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй хабарай түсэбые 184 процент дүүргэһэн, 2.692 килограмм горючи арбилһан байха юм.

Улан-Удэ.—Ондоо МТС-үүдтнай тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэб хэды процент дүүргээб?

Сэлэнгэ.—Сэлэнгын МТС условно трактор бүхэнөөр 101,5 гектар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ түсэб—45,4 Селендумын МТС условно трактор бүхэнөөр 77,7 гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые 39,6 процент дүүргэһэн байха юм.

Улан-Удэ.—Бүхы тарилгаяа хэзээ дүүргэхэтнайб?

Сэлэнгэ.—Гречихэ, просын тарилганууд июниин 5-да аймаг соо сум дүүргэгдэхэ байна.

Улан-Удэ.—Зэдынхидтэй баталһан мүрысөөнэй договорые дүүргэжэ, түрүүлхын түлөө полевой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ямар хүдэлмэри ябуулагданаб?

Сэлэнгэ.—Колхознигууд ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулан, тэдэнэрэй хоорондохи мүрысөөе хүтэлбэрилхэ, хүн бүхэндэ Сталинска табанжэлээр хүдөө ажалай урда табигдаһан зорилгонуудые ойлгуулха тарилгада ябаһан түрүүшүүлые урмашуулха, эрхимүүдэй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо мэтэнүүд үнгэргэгдэдэг байна.

Улан-Удэ.—Колхознигуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй һэдэлгэ болон эдибхи ямар бэ?

Сэлэнгэ.—Хүн бүхэн хабарай полевой хүдэлмэриие хаһа соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, зэдээрхиниие илахын түлөө угаа ехэ эрмэлзэлгэтэйгээр тэмсэнэд.

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой секретарь нүхэр **Будаевтай** манай корреспондентын мүрысөөн тухай түрүүшын хөөрэлдөөн энээгээр дүүрэбэ. Һаяын үдэрнүүдтэ сэлэнгынхидтэй мүрысэһэн Зэдын аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд. МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһан тухай зарим дүнгүүдынь манай газетэдэ толилогдохо байна.

Шэнэ табанжэл ба парторганизацинуудай политическэ хүдэлмэриин асуудалнууд

Советскэ орон болбол бүхы арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ агууехэ программа болохо шэнэ табанжэлэй түсэбые бэелүүлжэ захалаа. Айхабтар ехэ хүдэлмэриие богонихон болзор соо хэхэ болоод байнабди. Бидэнэр болбол ажаүйлэдбэриин продукциин бүтээн гаргалгые, дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал, нэгэ хахад дахин шахуу ехэ болгохо ёһотойбди. Тиихэдээ хүндэ ажаүйлэдбэри болон түмэрзамай транспортые түрүүшын ээлжээндэ һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадалые хангаха байнабди. Хүдөө ажахын болон орон дотор хэрэглэлэй гол зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр бии болгомоор хэрэглэлэй юумэнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг ажаүйлэдбэриин тиимэ дэбжэлтые туйлахын түлөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй болохо байна. Бидэнэр болбол арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ хүгжэлтын замаар түргэнөөр ябаха, социалистическэ накоплениин түргэн темпнүүдые хангаха ёһотойбди. СССР-эй оборонын хүсэ шадалые саашадаа бэхэжүүлхэ ба советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые сэрэгэй тон шэнэ буу зэбсэгээр хангаха гээшэ манай зорилго болоно.

Табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ябадал халаа ехэхэн хүсэ, хүдэлмэридөө хурдан темп гаргахые эринэ. ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол өөрынгөө майн нэгэнэй уряалнууд соо Советскэ Союзай ажалшадта иигэжэ хандаһан байна: дайн сэрэгэй ушаруулһан шархануудые түргэнөөр эдэгээхэ, ажаүйлэдбэри ба хүдөө ажалые һэргээн бодхоожо, дайнай урда тээхи хэмжээнһээнь үлүү гаргаха, шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тулада бүхы хүсэсэ гаргаха.

Манай илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ болохо коммунистическэ парти болбол манай Эхэ ороной үшөө ехэ хүсэтэй байхын түлөө тэмсэлдэ арадай бүхы хүсые зорюулна. Айхабтар ехэ шэнэ зорилгонуудые шиидхэхэ ябадалда нютагай партийна организацинуудай үүргэ ехэхэн байна. Тэдэ болбол партиин линиие бэелүүлхэ, үргэн ниитэ ажалшадые үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ эмхидхэхэ, нютагай советскэ, ажахын, олониитын организацинуудай олон янзын ажал-ябуулгануудые шэнэ замаар, шэнэ табанжэлэй түлөө тэмсэлдэ зорюулхаар уряалагданхай.

Табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 ондо арадай ажахын дайнай хойто тээхи шэнэдхэн байгуулгые шиидхэжэ, сэрэгэй ажаүйлэдбэриин бүтээн гаргаха хүсые Советскэ Союзай экономическа хүсэ шадалые саашадань ехэдхэхэ ябадалда хэрэглэхэ шухала. Завод, совхоз, колхоз бүхэн оронойнгоо арадай ажахын эрэе ба олон-янзын түсэб дотор өөрынгөө һуурие эзэлхэ байна. Табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ ябадал болбол арадай ажахын бүхы һалбаринуудай өөһэдынгөө түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэдэ туйлагдажа болохонь элитэ гээшэ. Партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго болбол 1946 оной түсэбые, квартальна, һарынгаа түсэбүүдые республика, область, арадай ажахын һалбари бүхэнэй, бүхы заводууд, фабриканууд, шэнэ барилганууд, шахтанууд, руднигууд, түмэр замуудай дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалые хангалгада байна. Хүдөөдэхи партийна организацинууд болбол 1946 оной бүхы хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ ябадалые, колхоз, совхоз, район бүхэнэй ургасые ба малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадалые туйлаха ёһотой.

Нютагай хүтэлбэрилхы партийна органууд хадаа политическэ хүтэлбэриин органууд мүн, энэ хүтэлбэринь тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүшэлнүүд болон шанарие ба табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ тэдэндэ тохёолдоһон тусхай зорилгонуудые тодорхойлно. Манай бүхы политическэ хүдэлмэриин амжалтанууд ажахын амжалтануудаар сэгнэгдэхэ байна гэжэ Ленин хэлэһэн байна. Партиин обком гү, али райком болбол область болон районой ажахын бүхы талануудые хаража үзэжэ байха ёһотой. Советскэ, ажахын гү, али нютагүүдтахи ондоошье эмхи зургаанай хүдэлмэринүүдэй талаар партийна организаци болбол партиин үмэнэ харюусалгые хүлеэнэ. Иимэһээ тэдэнэй хүдэлмэридэ болохо заабарие үгэхэ уялгатай болохо юм.

Партийна организацинуудай хүдэлмэри хадаа социалистическэ ажахын элбэг баян резервнүүдые табанжэлэй түсэбтэ зорюулха ябадалда туһалха ёһотой. «Манай байгуулалтын дунда байһан бүхы арга-боломжонуудые ба фабрика, завод, колхоз, совхоз, район болон бусадай хүдэлмэриин ябаса соо, түсэбөө бэелүүлжэ байха үедэнь элирүүлэгдэдэг байһан тэдэ бүхы арга-боломжонуудые ямаршье табанжэлэй түсэб бултыень хараадаа абажа шадахагүй» гэжэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэнүүдые һанаха хэрэгтэй. Ажахын хэрэгүүдтэ нүлөөлхэ, шэнэ резервнүүдые хэрэглэн ябуулха арга-боломжотой байхын түлөө партийна органууд предприятинууд, колхозуудтай һайнаар холбогдоһон байха ёһотой. Шэнэ табанжэлэй түсэбэй зорилгонууд хадаа ажаүйлэдбэридэ болон хүдөө ажалда хэрэгэй ямар байһаниие үшөө гүнзэгыгөөр мэдэхые, дутагдалнуудые үшөө зоримгойгоор элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха ябадалые туйлаха гэжэ партийна организацинуудые уялгална.

Партийна организацинууд советскэ болон ажахын органуудые бэхэжүүлхэ ябадалые удаа дараа туйлаха, тэдэнэй харюусалгые ба ажахын байдалда тэдэнэй эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ табанжэлэй табиһан шэнэ зорилгонуудые дүүргэхын урда тээ угаа шухала байна. Наркомадуудые министерствонууд болгон шэнэдхэн байгуулха тухай СССР-эй Верховно Советэй сессиин батлан абаһан хуули болбол гүрэнэй хүтэлбэриин центральна органуудта даалгагдаһан ехэхэн үүргэ болон харюусалгые элеэр харуулна. Оронойн бүхы ажабайдалые эрхилэн ябуулха хэрэгтэ гүрэнэй органуудай үүргэ дээшэлнэ, тиимэһээ партийна организацинуудта тусгаар тобшололнууд гарана.

Өөрынгөө бүхы хүсэл оролдолгые табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ гульдхан табихатайгаа хамта партийна организацинууд болбол ажахын хүдэлмэринүүдые хүтэлбэрилхэ партийна хүтэлбэридэ һүүлэй жэлнүүдтэ бии болоһон практикада ехэхэн хубилалта хэхэ ёһотой. Политическэ хүтэлбэрилэгшэ болбол саг үргэлжэ ажахые эрхилхэ ёһотой, гэбэшье тиихэдээ ажахышан болошохогүй, харин хүнүүдые эмхидхэгшэ, тэдэнэрэй хүсые, үүсхэлые, үнэд зоримгой ябадалыень бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэ зорюулан үүсхэгшэ байха ёһотой.

Дайн сэрэгэй үеын эрхэ байдалнууд хадаа манай партийна органуудай ажахын-оперативна ажал-ябуулгые шангадхахые эридэг байгаа. Партиин обкомууд болбол предприятинуудай хүдэлмэритэй холбоотой олохон асуудалнуудые сэхэ эрхилэн ябуулха ёһотой болодог байгаа. Энэшье ойлгосотой, юундэб гэхэдэ дайн сэрэгэй үедэ хуушанай экономическа холбоонууд эбдэгдэһэн байгаа, бидэнэр болбол ажаүйлэдбэриие баруун ба урда районуудһаа зүүн зүг тээшэ нүүлгэн абаашаха баатай болоһон байгаабди. Сагаа гээнгүйгөөр, тэрэ дарыдань, тэндэхэнэнь, оперативна асуудалнуудые шиидхэхэ, түүхэй эд олохо, хүдэлмэриин хүсые элсүүлхэ, түхеэрэлгые хубаан табиха хэрэгтэй байгаа. Хүдөө ажахын талаар тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабан гарахын түлөө партийна органууд ехэхэн оперативна хүдэлмэри ябуулха ёһотой болоһон байха юм. Энээниие тохёолдоһон эрхэ байдал эриһэн байна. энэ зүбшье байгаа.

Гэбэшье оперативна-ажахын асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалые партийна, органой сэхэ өөрөө эрхилхэ болоод байхада практика юундэ хүргэдэг байһаниие амгалан сагай хүгжэлтэдэ ороод байхадаа харангүй байгаа һаа алдуу болохо байна. Ажахын эмхи-зургаануудта замые заажа үгэхэ, тэдэниие шалган хинажа байха гэжэ уряалагдаһан нютагай хүтэлбэрилхы парторганууд өөрынгөө хэхэ хүдэлмэриие хэнгүйгөөр, ажахын, советскэ органуудай оронд орожо, тэдэнэрые халажа захалаа хадаа тэдэ болбол даалгагдаһан хэрэгэй түлөө хэн нэгэнһээ асууха байһан арга-боломжонуудһаа өөһэдөө бэеэ хаһана гээшэ. Кадрнууд буруугаар хүмүүжүүлэгдэнэ, тэдэнэрые харюусалгагүй болгоно, тиихэдэ партийна хүдэлмэрилэгшэд политическэ хүтэлбэрилэгшэһөө асуудалнуудые принципиальна партийна талаһаа бэшэ, харин али нэгэ захиргаанай талаһаа шиидхэдэг захиргаанай шанартай хүдэлмэрилэгшэд болошожо болохо байна.

Политическэ ударидалга ба партийна хиналтын хэмжээ-ябуулганууд болбол нютагай хүтэлбэрилхы органуудай хүдэлмэридэ гол һуури эзэлхэ ёһотой. Партийна эмхинүүд болбол захиргаанай органуудай хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгажа байха, тэдэнэй алдуунуудые заһаха, правительствын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда тэдэндэ туһалжа, эдэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ арад зониие элсүүлхэ ёһотой. Ажахын органуудые большевистскэ ёһоор ударидаха арга юуб гэбэл, «Эдэ органуудта саг үргэлжэ туһалжа байха, тэдэниие саг үргэлжэ бэхэжүүлжэ байха ба эдэ органуудые гадуур бэшэ, харин тэдэниие дамжуулжа ажахые хүтэлбэрилхэ» ябадал мүн гэжэ нүхэр Сталин һургана. Ажахын амжалтануудые бата бэхи болгон байгуулдаг—партийна политическэ хүдэлмэриие—түсхайгаа эмхи-зургаануудай шиидхэхэ ёһотой олон тоото ажахын жэжэ асуудалнуудаар түрижэ, адаг хойно оруулдаг энэ ябадал саашадаа байжа болошогүй байна.

Шэнэ табанжэлэй зорилгонуудые абажа үзэбэл, арбан табан жэлэй урда манай кадрнуудта хандажа хэлэһэн нүхэр Сталинай эдэ үгэнүүд шэнэ хүсэтэйгөөр гаража байна гэбэл: «Үйлэдбэриин түсэб болбол тоонууд ба даалгабаринуудай дансалалга гээшэ гэжэ һанаха ябадал тон тэнэг байха байгаа. Үнэндөө үйлэдбэриин түсэб болбол хэдэн миллион хүнүүдэй амиды бодото хэрэг ябуулганууд мүн. Манай үйлэдбэриин түсэбэй бодото байдалынь хадаа шэнэ ажабайдал зохёожо байгаа хэдэн миллион ажалшад мүн. Манай программын бодото байдал хадаа амиды хүнүүд, та бидэнэр, ажал хүдэлмэри хэхэ манай зориг, шадал, ажаллаха гэһэн манай бэлэн байһан ябадал, түсэбөө дүүргэхэ гэһэн манай шиидэлгэ мүн болоно». Энээн дээрэһээ партийна орган бүхэнэй хэрэг ябуулгын бүхэли программа гаража үгэнэ.

Түсэбэй дүүргэлтын амжалтые шиидхэжэ байгаа хүнүүд, кадрнууд болбол партийна организацинуудай анхаралай тэг дунда табигдаха ёһотой. Хүнүүдые элсүүлхэ, тэдэниие хүмүүжүүлхэ, ажал хүдэлмэридэ тэдэнэй зоригые бэхижүүлхэ, ажал хүдэлмэриин бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө хамаг бүхы эрхэ нүхэсэлнүүдые бии болгохо—эдэ ябадалнууд болбол партийна хүдэлмэриин эгээ шухала удхашанарынь мүн болоно. Хэдэн арбаад миллион хүнүүдые элсүүлэн эмхидхэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ, тиимэдэ партийна эмхинүүд болбол тон түрүүн эхилхэдээ, манай арадай түрүү хуби болохо коммунистнууд хадаа энэ зорилгонуудые дүүргэхэ талаар өөрынгөө харюусалгые ойлгохо ба үнэн хэрэг дээрээ түрүү үүргэ даажа ябаха ёһотой байхаһаа эхилхэ хэрэгтэйн мэдээжэ. Партийна хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулхадаа партиин членүүд болбол ажал хүдэлмэриин геройзм, жаяг заршам ба үнэхөөр ороолдосотой шанга ба нягта һайн хүдэлмэриин эрхим жэшээ боложо шадахаар ябуулха хэрэгтэй. Гэбэшье коммунист болбол эрхим һайн ажалшан байха гэдэг тэрэ үшөө бага гээшэ. Большевик хадаа эмхидхэгшэ, хүтэлэгшэ хүн мүн, тэрээнэй энэ шанар шэнжэнь хадаа үйлэдбэриин ба олониитын ажабайдалтай холбоотой али бүхы юумэндэ харуулагдаха ёһотой байна. Мүнөө үеын байдалда үйлэдбэри дээрэ өөрынгөө түрүү зэргые харуулхын түлөө коммунистнууд болбол шэнэ техникые шудалха, өөрынгөө эрдэм болбосоролые дээшэлүүлхэ, энэ талаараа партийнабэшэ хүнүүдтэ жэшээ болохо ёһотой. Эндэ имагтал станогой хажууда хүдэлмэрилжэ байгаа коммунистнууд тухай хэлэгдэнэ бэшэ, харин предприятинуудай бүхы ажахын ба техническэ кадрнууд тухай хэлэгдэжэ байһаниинь мэдээжэ. Мүнөө үедэ илангаяа научно-шэнжэлэлгын албан газарнуудай, проектнэ эмхи-зургаануудай, конструкторска бюронуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үнэр эрилтэнүүд табигдана, зүгөөр эдэнэртэ мүнөө хүртэрөө партийна эмхинүүдэй зүгһөө ёһотой анхарал табигдадаггүй байха юм. Мүн энэ үедэ хүдөө ажалда хүдэлмэрилжэ байгаа коммунистнууд болбол үнгэрһэн жэлнүүдтэ орходоо пилээд ехэ үүргэтэй байна. Хүдөө нютагуудта партийна хүсэнүүд хараатай олошоржо байна. Хүдөөгэй парторганизацинуудта Улаан Армиһаа хэдэн зуу мянган коммунистнууд, гайхамшаг дайшалхы шанартай хүнүүд, ерэжэ байна. Ямаршье зэргэ эзэлжэ байһан партиин член бүхэнэй түрүү эмхидхэгшэ үүргые хангаха гэдэг табанжэлэй түсэб дүүргэхэ ябадалда шухалын шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгые бии болгохо гэһэнэй удхашанартай.

Партийна олониитын эдибхиие үдэрһөө үдэртэ дээшэнь үргэхын түлөө партиин доторой хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Олон тоото нютагай хүтэлбэрилхы партийна органууд болбол эхин организацинуудта өөрынгөө анхаралые тон дутуу табидаг байна; тэрэ байтагай: зарим районууд шухала шанартай хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхэдээ, эхин организацинуудта тон багаар түшэглэдэг, коммунистнуудай һанамжануудые шагнадаггүй, партийна суглаанууд саг саг дорoo болодоггүй, өөрын шүүмжэлэл тон һулаар ябуулагдадаг байһан энэ ушарнуудта анхаралаа табидаггүй байна гэжэ зарим райкомууд тухай хэлэжэ болоно. Түсэбэй түлөө тэмсэхэ ябадалда партийна организацинуудай удхашанарые дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай эдибхиие, ажахынгаа байдалай түлөө тэдэнэй харюусалгын мэдэрэлые хүгжөөхэ. ВКП(б)-гэй Уставай ёһоор захиргаанай ажахын хэрэг ябуулгануудые хинан шалгаха тухай эхин организацинуудта үгтэһэн эрхые шадабаритай ба бодомжотойгоор хэрэглэхэ ёһотой.

Манай бүхы агитационно-нэбтэрүүлгын хүдэлмэринүүд ехэхэн һайжаруулагдаха ёһотой. Манай партиин шиидхэхээ байгаа зорилго айхабтар ехэ байха бүринь, партийна организацинуудай зүгһөө олониитын дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэриин удхашанар бүри ехэ болоно. Партийна организацинууд болбол 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулитай ажалшан арадые танилсуулха, дайнай хойтохи табанжэлэй зорилгонуудые ажалшан арадта үргэнөөр ойлгуулха, шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүбшэлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ советскэ хүнүүдые элсүүлэн эмхидхэхын талаар олониитын политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха ёһотой. Энэ хүдэлмэриие богонихон болзорой кампани мүн гэжэ хаража болохогүй байна: энэ хүдэлмэри болбол энээнһээ хойшо манай партиин эрхилхэ агитационно ба пропагандистска хүдэлмэриин тон шухала нэгэн хубинь мүн болоно.

Советскэ хүн бүхэнэй хүдэлмэрилжэ байһан газар дээрээ бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ, ами бэеэ хайрлангүй хүдэлмэрилһэн дээрэһээ табанжэлэй түсэбэй амжалтатай дүүргэлтэ дулдыдаха ба манай социалистическэ гүрэнэй хүсые улам саашадань бүхэжүүлхэ, советскэ хүнүүдэй бодото энхэ һайхан байдалые улам дээшэлүүлхэ ябадал дулдыдаха байна гэжэ партийна организацинууд саг бүхэндэ ажалшан арадта ойлгуулжа байха ёһотой. Ажалшан арад болбол табанжэлэй түсэбэй юрэнхы зорилгонуудые гансахан лэ мэдэхэ бэшэ, мүн баһа арадай ажахын тус тусгаар һалбаринуудай тус тусгаар областьнууд ба районуудай бодото зорилгонуудые тодорхойлон мэдэхэ, иимээр агитаци ба нэбтэрүүлгын хүдэлмэриие табиха хэрэгтэй; тиихэлээ хүдэлмэришэн, инженер бүхэн өөрынгөө заводой тушаажа абаһан даалгабаринууд ба бүхы табанжэлэй түсэбэй хоорондохи нягта холбоое мэдэжэ байха ёһотой болоно. Али нэгэн предприятиин үйлэдбэриин программа болбол манай юрэнхы зорилготой жэшээлхэдэ ямаршье ехэ гү, али бага байбашье тэрэ хадаа агууехэ хүдэлмэринүүдэй түсэбэй нэгэн хубинь мүн болоно.

Манай агитаци ба нэбтэрүүлгын хүдэлмэри болбол хүн бүхэндэ ойлгосотой шамбай уян байхаһаа гадна, шэнэ табанжэлэй зорилгонуудые олониитэдэ ойлгуулан хэлэхэдээ шадаал һаа тон тодорхой, хүнэй этигэхээр баримтануудые харуулан ойлгуулха тон шухала байна. Иимэдэ тус гүсэб болбол ямар хубинуудһаа хамтарнаб, мүнөө энэ предприяти дээрэ туйлагдаха ёһотой үйлэдбэриин ба экономическа тоо хэмжээнүүд болбол ямар удхашанартайб гэжэ тон һайнаар харуулха ушартай болоно. Жэшээнь, ажаүйлэдбэриин продукциин бүтээгдэхэ үнэ сэнгые доошолуулха гэһэн шэнэ табанжэлэй тон шухала даалгабариие абаад үзэе. Үйлэдбэриин гаргашануудые үдэр бүхэндэ бага болгожо байха ябадал болбол манай орон дотор эд зөөри хуряаха ба эдлэхэ ябадалай ургасын булаг мүн гээшэ гэжэ ойлгуулха тэдыгээр хизаарлажа болохогүй байна. Харин бодото жэшээнүүд дээрэ ажал хүдэлмэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ, техническэ талаар улам бүри болбосон болохо, эд материалнуудые тон нягтаар гамнаха гэхэ мэтэ ябадалай бодото зам ба аргануудые харуулха хэрэгтэй. Иимэ агитаци болбол тон ехэ хүсэтэй ба ойлгосотой байха байна. Табанжэл болбол манай агитаторнуудта, пропагандистнуудта, газетэнүүдтэ үнэхөөр тодо һайхан, гайхамшаг материал үгэнэ. Тиимэдэ партийна организацинууд ба хэблэл болбол шууяа нэрьеэ гаргангүйгөөр үдэрһөө үдэртэ табанжэлэй түсэбые нэбтэрүүлхын талаар гүнзэгы ба тон һайн удхашанартай хүдэлмэринүүдые ябуулжа байха ёһотой.

Партийна организацинууд болбол агитационно ба нэбтэрүүлгын хүдэлмэринүүдэй удхашанартай асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулха ёһотой байна. Политическэ агитаци тухай имагтал үнгэрэгдэһэн элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд ба суглаануудай тоо дээрэһээ дүнлэжэ болохогүй. Манай хүдэлмэриин амжалтануудай гол баримта болбол тус хүдэлмэри үйлэдбэриин амжалтада ямар нүлөө гаргаһан дээрэһээ сэгнэгдэхэ ёһотой. Партийна комитедүүд болбол агитаторнууд ба элидхэлшэдые тон нягта һайнаар заабарилжа байха, тэдэнэр табанжэлэй юрэнхы зорилгонуудые өөрынгөө предприятинуудай бодото даалгабаринуудтай хайшан гэжэ үнэн дээрэнь холбохо талаар тэдэниие һургажа байха ёһотой. Агитационно ба нэбтэрүүлгын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы партийна, советскэ ба ажахын кадрнууд хэзээ сагта хабаадажа байха ябадалые үнэн хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Манай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал болбол ходоодоо социалистическэ мүрысөөнтэй таһаршагүй холбоотой байдаг байгаа. Энэ хүсэ ехэтэ хүдэлөөн болбол Сталинска табанжэлнүүдһээ таһаршагүй байна. Партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай зорилго болбол 1946 оной бүхэли жэлэй, гурбан һарын ба нэгэ һарын түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүбшэлэн дүүргэхын түлөө, немецкэ эзэмдэлһээ хохидолдо ороһон районуудта ажахые хурдан түргэн һэргээн бодхоохын түлөө, ажал хүдэлмэриин бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын түлөө ажалшадай социалистическэ мүрысөөе, предприятинуудай, колхозуудай хүдөө тосхонуудай, городуудай, районуудай, областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай хоорондын мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно.

Партийна организацинууд болбол, илангаяа, дайнай жэлнүүдтэ мүрысөөнүүдые хүгжүүлхын талаар ехэхэн юумэ бүтээһэн байна. Гэбэшье мүрысөөе ударидахын талаар тэрэ ябадалда ехэхэнүүд дутуу дунда зүйлнүүдые харахагүй гэдэг тон эндүүрэлтэй. Зарим партийна ударидагшад болбол мүрысөөнэй түрүүшүүлэй эдибхитэдэй эхилэлгэнүүдые һайшаажа, тэдэнэй бэшэгүүд ба абаһан уялгануудые хэблэлдэ ниитэлхэ тэдыгээр өөрынгөө уялга дүүргэдэг ябадал үсөөн бэшэ ушарна. Мүрысөөнэй хүсэн болбол тэрээнэй гол ниитын шанар дээрэ байха юм. Мүрысөөе кампаниин ёһоор ударидажа яашье болохогүй. Энэ хэрэгтэ үдэр бүриин эмхидхэлэй хүдэлмэри, хэрэг ябуулгануудай бодомжотой системэ, түрүүшүүлые олондо алдаршуулхын талаар элдэб олон янзын аргануүд хэрэгтэй байна.

Эрхим стахановецуудай жэшээнүүд болбол тэрэниие дахагшадые түргэн сагаа бэедээ олохо ябадал али болохоор бэелүүлхэ хэрэгтэй. Хэды тиимэ болобошье зарим партийна ударидагшад болбол рекордые, гайхамшаг амжалтануудые өөрынгөө эсэсэй зорилго болгодог ушар али олон байна. Тэдэнэр болбол түрүү дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, гээгдэгшэдые урагшань татаха тухай һанаагаа табидаггүй байха юм. Үндэр ургасын түлөө социалистическэ мүрысөөн хэр зэргэ ябажа байна гээшэб гэжэ партиин хүдөөгэй райкомой зарим нэгэн секретарьһаа асуугаад үзэбэл—тэрэ секретарь болбол тон ехэ омогтойгоор хэдэн стахановецуудай нэрэнүүдые дурдадаг байха юм. «Танда сахарна свеклын талаар стахановец хэрэгтэй гү? Нэрлэхэдэ болохо. Манай эндэ тэрэ бии... Просой талаар? Баһа бии гээшэ... Тиигэбэшье иимэ стахановецууд үнэн дээрээ ганса нэгэн байгаад, харин район дээрэ түрүүшүүлэй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө юушье хэгдэдэггүй байха юм.

Энэ янзын дутуу дунда зүйлнүүдые, зарим партийна организацинуудай зүгһөө социалистическэ мүрысөөнэй асуудалнуудта иимэ ёһо тэдыгээр, албан хойрогоор хандаха ябадалые үгы хэхэ шухала. Партийна ба профсоюзна организацинууд болбол мүрысөөнэй ябасада эдибхитэй нүлөө үзүүлжэ, үдэр бүри тэрээниие ударидажа байха хэрэгтэй.

Манай айхабтар ехэ арга-боломжонуудые тон ехэ үрэтэйгөөр ба ёһотоор ашаглан хэрэглэхын түлөө бидэнэр болбол советскэ патриотизмые али болохоор хүгжөөхэ ба дэлгэрүүлэн бадаруулха, олониитые ажал хүдэлмэридөө, социалистическэ эд зөөридэ мэдэрэл ехэтэйгээр хандаха, манда харша үзэл гаргаха али бүхы ябадалнуудые тэсэхэгүй талаар коммунистическэ хүмүүжүүлгын хэрэгые һайжаруулха хэрэгтэй байна. Дайнай жэлнүүдтэ советскэ патриотизм болбол манай хүнүүдэй зүгһөө олониитээрээ геройзм, баатаршалга гаргалгын гайхамшаг һайхан булаг мүн болоһон байгаа, мүн энэ булагһаа советскэ хүнүүд болбол шэнэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ зориг абажа байха байна. Дайсантай тэмсэжэ байһан үдэрнүүдтэ партийна организаци болбол олон юумэнэй дунда сэрэгэй гайхамшаг шэн зоригые бадаруулан хүмүүжүүлжэ байһан шэнги тон адляар, тиимэ ехэ хүсэтэйгөөр мүнөө үедэ гражданска ажал хүдэлмэриин шэн зоригые дэбжүүлэн, энхэ амгалан байдалай зохёон байгуулалтын хүдэлмэриин бадаралгые улам дээшэнь хүгжөөхэ байна.

Парти болбол советскэ арадые нүхэр Сталинай табиһан шэнэ түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ элсүүлэн эмхидхэжэ байна. Партийна организаци бүхэнэй хэрэг ябуулганууд мүнөө үедэ юугээр сэгнэгдэхэб гэбэл, тэрэ организаци болбол дайнай хойтохи табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ ябадалда хүдэлмэришэдые, таряашадые ба интеллигенциие хэр зэргэ элсүүлэн бодхоожо шадааб, үдэр бүриин ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүбшэлэн дүүргэхэ ябадалые хэр зэргэ хангажа шадааб энээн дээрэһээ сэгнэгдэхэ байна.

(«Партийное строительство» гэжэ журналай 7—8 номерой түрүү бэшэг.

Кружогойхид агитационно хүдэлмэри ябуулна

Ториин аймагай „Заветы Ильича" гэжэ колхозой дэргэдэ политкружок хүдэлмэрилнэ.

Энэ кружогто һуралсажа байһан 19 коммунистнууд „Советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн тухай" нүхэр Сталинай ном ба ВКП(б)-гэй историин хуряангы курс үзэжэ дүүргэд, СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалжа захалаа.

Мүн тиимэ кружок Свердловой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ хүдэлмэрилнэ. Тэндэнь 12 коммунистнууд нүхэр Сталинай ном, ВКП(б)-гэй историин хуряангы курс, табанжэлэй түсэб тухай материалнуудые шудалнад.

Свердловой нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд нүхэд Тугулова, Цыденова, Жапов гэгшэд кружогойнгоо программа һайнаар шудалаад, фермэнүүд, полевой бригаданууд дээгүүр СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулияар элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэд.

Гол мүрэнэй транспортын түрүүшүүл

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй навигациие саг хаһа соонь эхилһэн Байкало-Сэлэнгын пароходствын пароходуудай коллективүүд социалистическэ ажалай үндэр жэшээнүүдые харуулна. Пароходствын коллективүүдтэ республикын правительствын зүгһөө навигациин эхинэй үедэ ашаа зөөлгын харюусалгата даалгабаринууд табигдаһан байгаа.

Тиин эдэ харюусалгата даалгабаринуудые пароходуудай командууд саг хаһа соонь дүүргэжэ шадаа. Апрель ба майн һарада ашаа шэрэхэ түсэбые майн 20-до 67, 3 процент дүүргэһэн байна. Мүнөө үлэһэн майн үдэрнүүд соо ашаа зөөлгын түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хүсэд арга-боломжотой.

Навигациин эхилһэнэй түрүүшын үдэрнүүдтэ пароходуудай командууд ба мүн пристаньнуудай коллективүүд хэдэн бэрхэшээлнүүдые дабан гараха зорилготой байгаа һэн. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгэ мүрэн дээрэ пароходой ябаха замые заадаг бакинчигуудай хүдэлмэри һайнаар табигдаагүй, һүниин сагта пароходуудай ябалга хизаарлагдаһан байгаа. Гэбэшье Сэлэнгэ мүрэн дээрэ хэдэн жэлдэ тамарһан эрхим капитанууд ба дүй дүршэлтэд энээниие дабан гаража шадаһан юм.

Навигациие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическа мүрысөөндэ гол мүрэнэй флодой Министерствын зүгһөө һайшаалда хүртэһэн „Бурят-Монгол" гэжэ пароходой капитан нүхэр Минеев гэгшэ ашаа зөөлгын түсэбые майн 20-хүртэр 124, 6 процент дүүргэә. Мүн тэрэшэлэн „Ударник" пароход (капитаниинь Михайлов) ашаа зөөлгын түсэбые 114 процент, „Стаханов" пароход (капитаниинь Федешев) ашаа зөөлгын түсэбые 100, 3 процент, „Маяковский" пароход (капитаниинь Малафеев) 104, 2 процент дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй навигацида гээгдэжэ ябаһан „Чаадаев" пароходой команда энэ жэлдэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Тус пароходой команда үнгэрһэн саг соохи ашаа зөөлгын түсэбые 122, 8 процент гүйсэдхэбэ.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбөөр зоригжуулагдаһан Байкало-Сэлэнгын пароходствын пароходуудай командууд республикын правительствтэр байгуулагдаһан Хүндэлэлэй Доскада оролсохын түлөө социалистическа мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, парти ба правительствын харюусалгата даалгабаринуудые саг болзор соонь дүүргэхэ байна.

А. ТАРСКИЙ.

22 үдэр соо һарынгаа даалгабари дүүргэбэ

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй агууехэ түсэбөөр омгорхоһон модо үйлэдбэрилхэ нютагай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд ба техни гүүд бүри үндэр амжалтануудые туйлажа байна.

Майн 22-ой мэдээгээр „Бурмонголлестрест" (директорынь нүхэр Афанасьев) гурэндөө 24 мянган кубометр һайн шанартай барилгын модо үгэжэ, һарынгаа даалгабари амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Ханын газетэнүүдэй выставкэ үнгэргэгдэбэ

ПСЗ-гэй партийна комитедэй, профсоюзна комитедэй ба „Локомотив" гэжэ газетын редакциин гаргаһан тогтоолой ёһоор, һаяхан парткабинедэй зал соо ханын газетэнүүдэй выставкэ үнгэргэгдэбэ.

Энэ выставкэдэ заводой цехүүдээр ба таһагуудаар гаргагдаһан 30 гаран ханын газетэнүүд табигдаһан байна

Булад шудхалгын цехын партийно-комсомольско ба профсоюзна организацинуудай орган болохо редактор нүхэр Васильевтай „Литейщик" гэжэ ханын газета һонирхолтой статьянуудаараа ба уран шэмэлтээрээ илгаран толотоно.

Мүн тэрэшэлэн котельнэ цехын „Котельщик" гэжэ, техническэ шалгалтын таһагай „Шанарай түлөө" гэжэ, паровозо-бүтээлгын цехын „Амгалан ажалай түлөө" гэжэ ханын газетэнүүд һайн дээрэ тоологдобо.

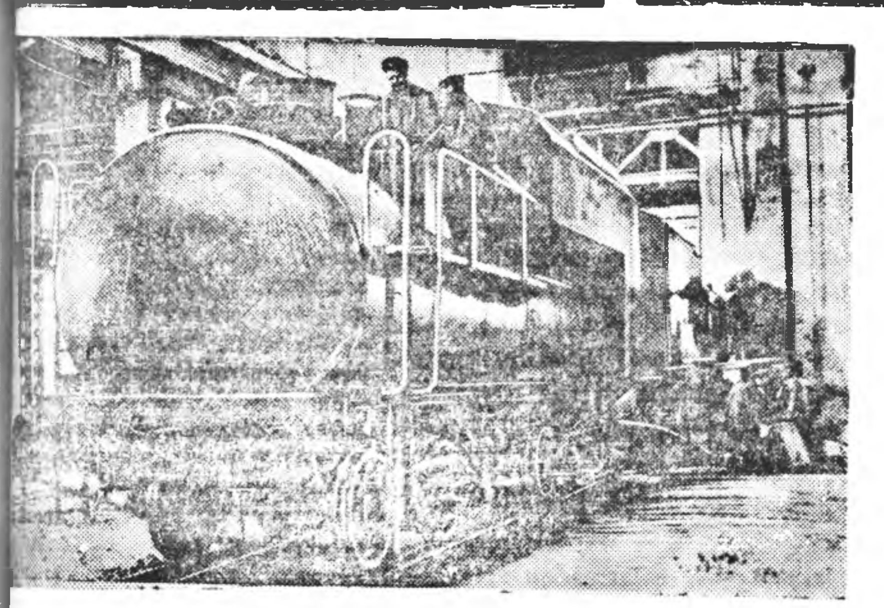
Эдэ ханын газетэнүүдэй редколлегинүүдтэ 200—300 түхэриг хүртэр мүнгэн шан барюулагдаһан байна.

Артистнууд хүдөө гарахань

Бурят-Монголой Гүрэнэй филармони 22 хүнһөө бүридэһэн концертнэ бригада Мухаршэбэрэй ба Бичурын аймагуудай колхозуудта һара хахад ябаха болзортойгоор эльгээхэнь.

Энэ бригадатай хамта дуулагшад нүхэд Балсаева, Хобраков, шанза—хуур дээрэ наадагша нүхэр Зонхоев гэгшэд гаралсаха байна.

Мүн нүхэр Арсений Кузьминай хүтэлбэри доро балеэдэй артистнууд ангуушадай, хүбүүдэй, ба сагадай хатарнуудые ба „эшагы" гэжэ хатар харуулха юм.

...эргээн бодхоогдожо байһан Брянска паровозо-бүтээлгын ...водой тендернэ цех «Илалта» гэжэ паровозой тендер бүтээжэ ...элээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Илалта» гэжэ паровозой бэлэн болоһон ...ндер.

Л. Аксельродой фото (ТАСС-эй фотохронико).

ХЭН ХЭНТЭЙ МҮРЫСЭНЭБ

Мяханай комбинадта

...ханай комбинадай комсомоль- ...залуушуулай бригадын дунда ...рһэн социалистическэ мүры- ...э мяха консервалдэг цехын ...и стахановецууд жэшээтэ ...амжалтануудые туйлаа.

...э цехын стахановецууд Ф. ...имова, М. Дарнаева, В. Плас...а, Р. Абузярова гэгшэд өөһэд ...ндын социалистическэ мүры...э орожо, уялгануудые абаһан- һаа хойшо ажалай бүтээсые 400 процент хүртэр дээшэлүүлбэд.

Цехын эрхим мастер Ольга Аверина гэгшэ убойно цехын коллективтэй социалистическэ мүрысөөнэй договор баталһан байна. Мүнөө мяха консервалдэг цехын коллектив майн түрүүшын хоёр декадын түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэжэ, комбинадай цехүүдэй дунда түрүү һуури эзэлнэ.

Ээриин мехлесопунктда

...эр Сталинай майн нэгэнэй ...эда харюу болгон тус мехле...ктын коллектив май һарын ...ые нилээд ехээр үлүүлэн ...ээ.

...йн 20-ой байдалаар Ээриин ...есопункт (директорынь нүхэр ...ский, паторгнь нүхэр Сосов) ...бэлэдхэлэй түсэбые 136 про... модо шэрэлгын түсэбые 140 ...нт дүүргэһэн байна.

...э мехлесопункттай мүрысэжэ ...а Шулуутайн леспромхозой ...ктив май һарада модобэлэд... түсэбые 104 процент, модо ...лгын түсэбые 100 процент ...бэ.

...нгэ гол дээрэ байгаа модо ...уулгын парти болбол модо ...уулгын түсэбые үлүүлэн дүүр- гэхын түлөө Дээдэ Үдын модо урадхуулгын партитай мүрысэһэн байна. Энээнэй ашаар Дээдэ Үдэдэ байгаа модо урадхуулгын парти һала холболгын ба урадхууллалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие 11 үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ.

Тус партиин начальник нүхэр Веселов гэгшэ манай коллектив социалистическэ мүрысөөндэ илажа гарахын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэхэнь лабтай гэжэ мэдүүлнэ.

Үдэнгэ гол дээрэхи нүхэр Рябовай хүтэлбэрилжэ байһан модо урадхуулгын партиин хүдэлмэришэд модо урадхуулгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие 7 үдэрөөр уридшалан дүүргээд, мүнөө модо урадхуулгые эхилбэ.

Улан-Удын деподо

...н-Удын депогой хүдэлмэри...й коллектив болбол дүрбэдэхи ...нска табанжэлэй түсэбые ...шэлэн дүүргэхын түлөө социа...ческэ мүрысөөе шэнэ долгёор...үүлбэ. Энэ мүрысөөндэ депо... паровоз-заһабарилгын цехын ...ктив түрүү һуури эзэлһэн бай... Цехын эрхим стахановецууд ...отельго. М. Мельников, М. ...ин, Ф. Юрченко гэгшэд ... хоорондоо мүрысэжэ, ажалай ...абариие 300 процент хүртэр ...үлбэ.

...овоз-заһабарилгын цехын кол... паровоз-угаалгын цехтэй мү...жэ, ажалай бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ. Мүн тэрэшэлэн модоной ба түмэрэй дархашуул Н. Кузнецов, С. Воронин ба бусад ажалай бүтээсые 350 процент хүртэр дээшэлүүлһэн байна.

Улан-Удын депогой коллектив шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада өөһэдынгөө ажалай габьяае бэшүүлхын түлөө коллективэйнгээ бүхы хүсые элсүүлээ. Энээнэй ашаар ажалай даалгабариие 300—400 процент дүүргэдэг стахановецуудай тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо эхилээ.

Хонидоо тобир тарганаар үбэлжүүлбэ

Михайловска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонинойтоварна фермэ Закаменай аймагай түрүү ОТФ-нүүдэй нэгэниинь юм. Энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые нилээдгүй үлүүлэн дүүргээ һэн. Түсэбһөө гадуур 400 гаран хони ямаа тэнжээһэниинь энээниие батаар гэршэлжэ үгэхэ байна.

Фермын хонишод Ханда Шагдурова, Цыпил Шагдурова гэгшэд эгээл дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо оролсодог юм. Эдэ хоёр хонишод өөһэдынгөө хэжэ байһан ажалые һайса мэдэдэг болонхой. Тэдэнэр хадаа шэнэ түлнүүдые абаха, тэдэниие гарзалуулангүйгөөр өөдэнь болгохо, хонидые һубайруулхагүй, мүн хэнзэлүүлхэ тушаа онсо анхаралаа табидаг байха юм.

1946 оной январьһаа хойшо энэ фермынхид 92 толгой эхэ хонинһоо 115 хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээбэ. Һаянай үшөө олон хонидые түрүүлжэ байха юм. Фермын хүдэлмэрилэгшэд үбэлжэлгэдэ үнинһөө хойшо бэлэдхэжэ хонидой байра байдал һайса дулаалһан, үбһэ тэжээл өөһэдынгөө хүсөөр элбэгээр бэлэдхэһэн байна. Тэрэнэй ашаар, хонидоо тобир тарганаар үбэлжүүлжэ, хабарай бэлшээриие амжалтатайгаар угтаба. Энэ фермынхид жэл бүри үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, адуулгые һайнаар үнгэргэдэг байха юм. Мүн хусануудта онсо анхаралаа табижа, тэдэнэрые ороондо һайн хүсэтэй байлгадаг заншалтай. Хурьгадаа һү уулгажа гараар тэжээдэг ябадал эмхидхэһэн байха юм.

1945 ондо нарай түлнүүдые хоролтогүйгөөр ондо оруулһанай, гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө фермын хэдэн олон хүдэлмэрилэгшэд ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм. Фермые даагша нүхэр Гомбоев гэгшэ хонишодой ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэрэй дундахи социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилдэг юм.

Хони ямаадые жэлһээ жэлдэ олошоруулжа байһан дээрэхи фермын хүдэлмэрилэгшэд Сталинска табанжэлнүүд соо һурагүүдээ улам олон болгожо, тэдэнэй ашаг шэмые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ шэнэ уялгануудые абанхай.

Н. БОЧКИН.

С. Ж. ЖИМБИЕВ.

Хулһан

Нуурай намагта хулһан
Нугаран намилзан найгана.
Набшаһан доронь нэмэлдин
Нугаһан наадан һамарна.
Арюухан үһанинь долгилон
Аргаахан шарьян эбхэрнэ.
Алиханаар хулһан гэмэрэн
Аягтай зонгойн налайна.
Үглөөгүүр эртэ наранаар
Уянгатай аялан таһардаггүй.
Халюухан намаг үһанда
Хүүгэн ерэхээ мартадаггүй
Улаахан нарлнай туяае
Уяхан бэедээ шэнгээнэ.
Холоһоо ерэһэн басагые
Хулһан угтан найгалзана.
Урихан шарлаһан намаагаараа
Үнжэгэн үһыень эльбэнэ.
Үгэлһэндэл адлиханаар сууралараа
Утаар богонихоноор шэбэнэнэ.

Хүүгэдые хүмүүжүүлхэ ябадал болбол бүхы олониитын хэрэг мүн

Ургажа байгаа үеые һургаха ба тэдэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ ябадал болбол манай эндэ бүхы гүрэнэй, бүхы арадай хэрэг мүн болоһон байна. Коммунистическэ парти болбол коммунистическэ общественые байгуулха хүнүүдые һурган хүмүүжүүлдэг байха юм. Хүн зоной эгээ эрхим шэнжэ болохо зүйлнүүд гэбэл, Эхэ оронһоо өөрынгөө арадта үнэн сэхэ ба захагүй ехэ дуратай ябаха, ажал хүдэлмэридэ ба дайн байлдаанда эрэлхэг шанга зоригтой байха, ходо эмхитэй журамтай ба жаяг зэршамаа алдангүй ябаха—иимэ эрхим шанарнуудые хүүгэдтэ олгодог байна.

Һургуули болбол һурагшадта эрдэмэй үндэһэн һууриие үгэдэг байха юм. Һургуулида ерээдүйн гражданин ба боец болохо залуу хүнэй үзэлэйнь һуури табигдажа эхилдэг байна. Һургуули дотор һурагшад болбол коммунистическэ зан ба дадалые бэедээ шэнгээжэ абадаг байха юм. Тиигэбэшье ганса һургуули энэ зорилгыень захадань хүртэр бэелүүлжэ шададаггүй.

Энэ зорилго болбол һургуули, гэр бүлэ ба олониитын хамтын оролдолгын хүсөөр лэ бэелүүлэгдэжэ шадагдаха байна. Тиимэдэ олониитын ба партийна организацинууд болбол һургуулида үдэр бүри туһалжа байха ёһотой ба мүн баһа гэр бүлэнэр хадаа өөрынгөө эдибхитэй туһаламжа үзүүлжэ байха ёһотой. Ушарынь хүүгэдэй эхэ эсэгэнэр болбол һургуулитай хамта тэдэ хүүгэдээ хүмүүжүүлгын түлөө Эхэ оронойгоо урда ба партиин урда харюусаха байна. Тиимэдэ түрэлхид болбол һурагшад-хүүгэдээ зүб хүмүүжүүлхын талаар һургуулитай үдэр бүриин нягта холбоотой байха ёһотой.

Һургуулида һуража байһан хүүгэдэйнгээ арюун сэбэрээр хубсалха, гэрэйнгээ даалгабаринуудые саг доронь дүүргэхэ, аха хүнүүдтэ хүндэтэйгөөр хандаха гэхэ мэтые нягта һайнаар хинамжалан хаража байдаг эхэ эсэгэнэр манай эндэ тон олон байха юм. Тэдэнэр мүн хүүгэдэй сүлөө сагаа хайшан гэжэ үнгэргэдэг ба ямар ном уншадагынь һонирхохо ёһотой.

Иигэжэ эхэ эсэгынгээ һайн харууһан доро байһан хүүгэд һуралгынгаа талаар эрхим һайн тэмдэгүүдые абадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын басагадай 4-дэхи һургуулиинхид һурагшадайнгаа эхэ эсэгэнэрые суглуулжа: „һурагшанарай үдэрөө үнгэргэхэ журам тухай“, „Ажал хүдэлмэриин оролдосо зориг хүмүүжүүлхэ тухай“ темэтэй лекцинүүдые хэлэһэн байха юм. Тиимэдэ энэ һургуулиин һурагшанар, илангаяа Машанова, Калинина, Батинкова ба бусад эрхим һайнаар һуража байдаг байна. Һурагшанарай эхэ эсэгэнэр һургуулидаа ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Жэшээлбэл, түрэлхид Заслов ба Машанов гэгшэд һургуулиин гэрээ заһабарилха ябадалдань ехэхэн туһалһан байна, эхэ Аршанская болбол өөрынгөө басагантай һургуулида хоёр кубометр түлеэ хюрөөдэжэ үгэһэн байна. Басагадай 3-дахи һургуулиин һурагшанарай эхэ эсэгэ болохо Рубцова, Ситников гэгшэдэй оролдолгын хүсөөр тэдэнэй хүүгэд эрхим һайнаар һуража байна. Тэндэ түрэлхид болбол түрэлхидэй суглаан дээрэ һургуулиин хүдэлмэриин дутуу дунда тухай ба түрэлхидэй зүгһөө хүүгэдэйнгээ хүмүүжүүлгэдэ хайша хэрэгээр хандадаг ябадал тухай хэлэжэ үгэдэг байна.

Хориин, Ториин ба Хойто-Байгалай аймагуудта түрэлхи болбол үбэлэй сагта хүүгэдээ һургуулидань асаржа үгэхын талаар һургуулинуудта ехэхэн туһаламжа хүргэһэн байна. Доодо-Бургалтайн хүсэдбэшэ дунда һургуулида түрэлхидэй туһаламжын хүсөөр столово ба общежити баригдаһан байха юм.

Тиигэбэшье түрэлхидэй комитедүүдэй хүдэлмэриин талаар манай республикын бүхы һургуулинууд һайн байна гэжэ яашье болохогүй. Тон олон һургуулинуудта түрэлхидэй дунда хүдэлмэри тон мууса ябуулагдадаг ба зарим газарта тэрэ хүдэлмэри огтошье хэгдэдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, Петропавловска, Заиграйн ба Кяхтын һургуулинуудта түрэлхидэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри гэбэл, четвертиин дүүрэхэдэ классна дүнгэй суглаануудые хэхэ тэдыгээр үнгэрдэг байха юм. Теэд энэ суглаанда түрэлхид тон үсөөн ерэдэг байна. Тэндэхи һургуулинуудта түрэлхидэй комитедүүд бии болгогдоһон байна, гэбэшье тус комитедүүд ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй зантай.

Түрэлхидэй хабаадалгатай һургуулиин суглаануудые хэхэдээ зарим нэгэн газарта һурагшадай хэр зэргэ һуража байһанай тэмдэгүүдые уншажа үгөөд үнгэрдэг гү, али муугаар һуража байһан хүүгэдэй эхэ эсэгэнэрые зэмэлжэ ородог зантай байна. Иимэ суглаанууд тон үйдхартайгаар үнгэрдэгынь гайхалтай бэшэ.

Һургуулиин суглаае эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гэбэл, классай хүтэлбэрилэгшэд хадаа 2-3 түрэлхидые тус суглаанда үгэ хэлэхыень бэлэдхэхэ ёһотой. Жэшээлхэдэ, нэгэниинь: „Уроогоо бэлэдхэхэ ябадалдань би өөрынгөө басаганда ямараар туһалнабиб,“ нүгөөдэнь: «Өөрынгөө хүбүүе ажал хүдэлмэридэ би яажа һурганабиб“, гурбадахинь: „Минии хүүгэн өөрынгөө үдэрые яажа үнгэргэдэг бэ“ гэхэ мэтэ хөөрэлдөө гаргаа һаа бусад түрэлхид тус суглаан дээрэ өөрынгөө һанамжануудые эдибхитэйгээр хэлэжэ орохо байгаа. Зүгөөр үхибүүдэйнгээ хэр зэргэ һуража, хүмүүжэжэ байһан тухай анхаралаа табидаггүй түрэлхид али олон байха юм. Тэдэнэр болбол ургажа байгаа үеые хүмүүжүүлэн һургаха талаар Эхэ оронойгоо урда ямар ехэ харюусалгатай байһанаа ойлгоногүй гээшэ.

Урогойнгоо һүүлдэ гэртэ газаа ябахадаа хүүгэд ямар юумэ хэжэ, яажа ябадаг тухай түрэлхидынь онсо анхаралаа табиха уялгатай байна. Зарим түрэлхид хүүгэдэйнгээ муу муухай заншалда ябадалда гансахан һургуулинуудые зэмэлдэг байха юм. Тэрэ тон буруу гээшэ. Энэ талаар түрэлхидэй өөһэдөө туһалаагүй һаань, һургуули юушье хэжэ шададаггүй байна.

Харууһа хянамжагүй болоһон хүүгэд өөрөө бэеэ мэдэжэ элдэб заншалда һурадаг байна. Жэшээлхэдэ, тамхи татаха, киногой билет дам худалдаха, базар дээгүүр зайха, аха хүндэ хэрзэгы үгэ хэлэхэ гэхэ мэтэ ябадалнууд али олон үзэгдэдэг. Тэрэ байтагай өөрынгөө хүүгэдэй иимэ муу заншал тухай һайн мэдэжэ байдаг аад, ямаршье хэмжээ абадаггүй, огто анхаралаа хандуулдаггүй түрэлхид баһал үсөөн бэшэ байха юм. Эдэнэр болбол иимэ хайша хэрэг байдалаараа өөрынгөө гүрэндэ ехэхэн хохидол ушаруулна гэжэ хэлэхэдэ болоно. Тэрээнһээ гадна түрэлхидэй зүгһөө өөрынгөө хүүгэдтэ гуримгүйгөөр хандаха, дан үлүүсэ харааха ба заримдаа бэеэ барингүй сохихо наншаха ябадал үзэгдэдэг байна. Энэ болбол ехэнхи ушаргаа хүүгэдые заһаруулхагүй, харин тэдэнэй хүмүүжүүлгэдэ хоро хүргэдэг байха юм.

Тиимэдэ һургуулиин багшанар болбол хүүгэдэй хүмүүжүүлгэ тухай түрэлхидтэнь хододоо хэлэжэ заажа үгэхэ уялгатай байна. Илангаяа „Һурагшадай журамые“ олониитэдэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй байха юм.

Партийна, комсомольско ба олониитын эмхизургаанууд болбол түрэлхидэй зүгһөө ба һургуулиин зүгһөө хүүгэдые ямараар хүмүүжүүлэн һургажа байһаниие үдэр бүри анхаржа байха ёһотой. Олониитын ба партийна, комсомольско суглаанууд дээрэ хүүгэдые хүмүүжүүлхэ ябадал тухай тусагаар асуудал зүбшэн хэлсэжэ байбал тон һайн байгаа.

Һургуули, түрэлхид ба олониитын эмхинүүд суг хамтадаа оролдобол үнэхөөр эрхим хүнүүдые хүмүүжүүлэн ургуулжа, коммунизм байгуулжа шадаха хойто үеые ёһото һайнаар хүмүүжүүлжэ шадаха байна.

Г. ЧЕРНЫШЕВА

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институдай сотрудник.

Хандагатайн мехлесопунктын һайшаалта эхилэлгэ

ВЦСПС-эй XIV пленумэй шиидхэбэринүүдтэй таарalдуулан Хандагатайн лесопунктын ой модоной ба модо урадхалгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзна комитет (түрүүлэгшэнь Жибарев) хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдаха культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө оролдожо байна. Н-Илькада клуб шэнээр заһагдажа, тэндэнь шэнэ концерт болон кинокартинанууд харуулагдадаг ба Ара-Хөөрхын участогта улаан булангай барилга дүүрэжэ байна.

Профсоюзай членүүдһээ болон залуушуудһаа бүридэһэн агитбригада Ново-Илька дээрэ эмхидхэгдээ, мүн тэрэшэлэн 8 хүнһөө бүридэһэн уранһайханай самодеятельностиин кружок Ара Хөөрхын модобэлэдхэлэй участок дээрэ уранһайханай хүдэлмэри ябуулжа байна.

Май һара соо тус культбригада таба дахин концертнүүдые харуулһан ба Ара Хөөрхын участогай драматическа кружок нэгэ зүжэг бэлдэжэ табиба. Энээниие харалгада 1500 хүдэлмэришэд хабаадаа.

Эдэ бригадануудай табиһан уранһайханай концертнүүд болон зүжэгүүд хүдэлмэришэдэй дунда ехээр һонирхогдожо, Ээриин мехлесопунктын коллективэй зүгһөө концерт табигшадта үндэр сэгнэлтэтэй бэшэг эльгээгдэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн кинопередвижкэ шэнээр һэльбэгдэн заһагдажа, май һара соо модобэлэдхэлэй хүдэлмэришэдтэ 24 дахин кинокартинануудые харуулхаһаа гадна, Заиграйн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозникуудта хабарай тарилгын үедэ хоер удаа кинокартинануудые харуулаа.

Хандагатайн мехлесопунктын эхилһэн һайн үүсхэл болохо энэ хүдэлмэридэнь ой модоной ба модо урадхалгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком туһаламжа үзүүлхэ уялгатай. Хүгжэмэй инструментнүүдые болон шухала ноотнууд ба пьесэнүүдые олохын тула мүнгэн зөөрөөр туһалха шухала болоно.

К. СКВОРЦОВ, ВКП(б)-гэй Обкомой ой модоной ажаүйлэдбэриин таһагай инструктор.

—О—

Модо урадхуулгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ

...й республикын ой модоной ...эдбэри дайнай жэлнүүдтэ модо ...лэй хэмжээе нилээд багадха... Тиин энхэ амгалан сагай ...һээ хойшо модо бэлэдхэлгын ...ридэ тусхай анхарал хандуулаг...дээрэһээ энэ оной сезоной модо...лгын ехэдхэгдэһэн түсэб үлүүб... дүүргэгдэбэ.

...агатайн, Ээриин мехлесопункт... ба Шулуутайн леспромхозой ...ивүүд үнгэрһэн сезондо модо ...эй ба шэрэлгын түсэбые үлүү...үүргэжэ, трестын бүхы пред...нуудай дунда түрүү һуури ... байна.

...бэлэдхэлэй хүдэлмэри отололго ба ...ээр хизаарлагдадаг бэшэ байһа...мэдээжэ. Мүнөө модо урадхуулгы ...алгата саг тулажа ерээ. Бэлэдхэг ... шэрэгдэһэн модые республикын ...эдбэриин һалбаринуудта уһан ... хүргэхэ ябадал эхилбэ гээшэ. ...оһон бүхы модоной хахадһаа ...хубиинь гол мүрэнүүдээр урад...жэ, республикын ажаүйлэдбэ... һалбаринуудта хүргэгдэхөөр ...огдаһан юм. Энэ хадаа ургажа ...манай арадай ажахын эрилтэ... хангаха ябадалда онсо шухала ...артай.

...оһон жэлнүүдтэй жэшэбэл, энэ ...модо урадхуулгын түсэб нилээд ...дээшэлүүлэгдэ... Тиихэтэй хамта ...урда жэлдэ модо урадхуулдаггүй Худан ба Оронго голнуудаар модо урадхуулха хүдэлмэри эхилэгдээ. Эдэ голнууд болбол 135 километр хэмжээнэй газарта нилээд ехэ модо урадхуулха юм.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы хүдэлмэрилэгшэд болбол модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын сезоной хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэһэнээ һанаагаа амарха бэшэ, түсэбэй ба графигай ёһоор модо урадхуулгын хүдэлмэриие ябуулха зорилготой байна. Нэн түрүүндэ партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө коллективүүдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үндэһөөрынь һайжаруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тэдэнэрэй хүдэлмэри хадаа модо урадхуулгын түсэбые ямараар дүүргэһэн дээрэһээнь жэлэй эсэстэ сэгнэгдэхэ байна. Тиимэ тулададань нарин графигай ёһоор хүдэлмэрилхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэхэ ба графиг эбдэгшэдтэ хатуу хэмжээ абаха шухала байна.

Модо урадхуулга хадаа бүхы сезонно хүдэлмэринүүдтэй адли саг хаһа соогоо дүүргэгдэхэ ажал гээшэ. Иимэдэ хүдэлмэриин хүсые зүбөөр эмхидхэхэ ба зүбөөр табиха ябадал шухаль удхашанартай. Сезоной эхиндэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие унжагайруулжа, ехэ саг гээгээ һаа, модо урадхуулгын хүдэлмэриин ябаса хойшо татагдаха болоно. Тиимэ дээрэһээ модо урадхуулгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн нэгэшье үдэр гээнгүйгөөр урадхуулгые эхилхэ ба ажалай үдэрые нягтаруулха ябадал шухала гээшэ.

Мүнөө модо урадхуулагдаха бүхы гол мүрэнүүд дээрэ энэ хүдэлмэри эхилэгдээ. Энэ үе хадаа уһан мүрэнэй үерлөөгүй байһан тон таарамжатай саг байна. Хэрбээ энэ сагые зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байгаа һаа, урадхуулагдаха ёһотой модоной ехэнхи хубиие ябуулхамнай лабтай. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ сагые хэрэглэжэ шадаагүй, харин энэ сагта гол мүрэнэй эрье дээрэ модо шэрэжэ байһан юм.

Партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудай ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй түрүүшын зорилго хадаа модо урадхуулгын участогууд дээрэ хүдэлмэришэдэй бүхы хүсые элсүүлхэ ба зүбөөр табиха ябадалда байна. Модо урадхуулгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулха хэрэгтэ хүдэлмэриин хүсые эмхитэйгээр хэрэглэхэ ябадал шиидхэхы баримтануудай нэгэниинь болоно.

Гэбэшье, мүнөө үедэ нилээд олон аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд модо урадхуулг дээрэ гаргагдаха ёһотой хүдэлмэриин хүсые бүрин гаргажа шадаагүй байна. Жэшээлхэдэ, Байкало-Кударын, Курумканай аймагуудһаа модо урадхуулга дээрэ нэгэшье хүдэлмэришэн гаргагдаадүй. Эдэ аймагуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Барьядаев ба Гармаев, ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд Мирошниченко ба Санжимитыпов гэгшэд ВКП(б)-гэй Обкомдо ба Министрнүүдэй Советдэ эльгээһэн элидхэл соогоо „тусхай хэмжээнүүд“ абтажа байна гэжэ хэлэнэ. Тиин мүнөөдэрэй байдалаар модо урадхуулга дээрэ хүдэлмэришэд үшөөл гаргагдаагүй байна.

Мүн тэрэшэлэн Түнхэнэй, Закаменай, Бичурын, Яруунын, Прибайкальска, Зэдын, Ториин аймагуудта модо урадхуулгада хүдэлмэришэдые гаргаха ябадал муугаар табигданхай. Тиихэтэй хамта дээрэ хэлэгдэһэн аймагууд энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлтэй жэшэбэл модо урадхуулгын хүдэлмэридэ үсөөн хүдэлмэришэдые гаргаха юм.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин эмхизургаанууд модо урадхуулгын хүдэлмэриие бараг һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа, гэбэшье мүн муугаар ажалаа эмхидхэһэн предприятинууд олон байна. Илангаяа модо урадхуулгын Дээдэ Үдын ба Дунда Үдын партинууд ажалай эмхидхэлые муугаар табиһан, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие дэлгэрүүлээгүй ба социалистическэ мүрысөөндэ бүхы хүдэмэришэдөө хабаадуулжа шадаагүй.

Модо урадхуулгын Дунда Үдын конторын хүтэлбэрилэгшэд Хандагайтын мехлесопунктын хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар гол мүрэнэй эрьедэ модо буулгалгые саг хаһа соонь дүүргээ һэн. Гэбэшье саашадаа хүдэлмэрилхэдөө энэ амжалтаяа бэхижүүлжэ шадангүй, графиггүйгөөр хүдэлмэрилжэ ажалай эмхидхэлые унжагайруулһан ба задагайруулһан байна. Модо урадхуулгын Дээдэ Үдын конторын хүтэлбэрилэгшэд Шура-Бура ба Барановский, партийна организациин секретарь нүхэр Балахин гэгшэд өөһэдынгөө коллективые шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбтэй танилсуулнагүй. Энээн дээрэһээ тобшолол хэхэдэ энэ конторын хүтэлбэрилэгшэд болбол агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар табиһан байна.

ВКП(б)-гэй айкомууд болбол ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы коллективүүдэй дунда шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбые гүнзэгыгөөр шудалха хүдэлмэриие һаяын үдэрнүүдтэ һайжаруулха хэмжээ абаха ёһотой болоно.

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой бюро дээрэ модо урадхуулагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайжаруулха асуудалые саг хаһа соонь хэлсэһэн байгаа. Энээнэй ашада модо урадхуулгын хүдэлмэри мүнөө һайнаар ябуулагдажа байна. Тиихэтэй хамта, хүдэлмэришэдэй байра байдал сэбэр, культурна шарайтай болгогдоһон ба мүн эдеэ хоолоор, эд бараагаар һайнаар хангаһан байха юм.

Мүнөө республикын ба аймагуудай партийна, советскэ организацинууд болбол модо урадхуулгада гаргагдаха ёһотой бүхы хүдэлмэришэдые һаяын үдэртэ гаргаха, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие дээдэ хэмжээдэ табиха, хүдэлмэришэдэй ажабайдалые һайжаруулха тон шухала ба харюусалгата зорилготой байна.

Энээниие бэелүүлээд байхадаа манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой болохо байна.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы коллективүүд шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада бэшүүлхын түлөө улам эршэмтэйгээр ажаллахань лабтай.

Партийна организацинууд ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдые шэнэ шэнэ амжалтануудта ба шэнэ шэнэ үүсхэлнүүдтэ зоригжуулха уялгатай.

М. Могнонов.

ВКП(б)-гэй Обкомой секретариие ой модоной ажаүйлэдбэриин талаар орлогшо

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Бурят-Монгол АССР-эй, Читинскэ, Иркутска областьнуудай, Тувин ка автономно областиин ламанар ба буддын шажанда һүзэгтэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн 1946 оной майн 21-һээ 23 хүртэр Улан-Удэ городто боложо үнгэрбэ.

Зүблөөн болбол ламын шажантан тухай гуримые зүблэн хэлсэһэн ба баталһан байна гэхэтэй хамта, буддын шажантанай сагзуурын Центральна Управлениие һунгаба.

Буддын шажантанай сагзуурын Центральна Управлениин членүүдээр лама Лубсан-Нима Дармаев, лама Дагба Доржиев, лама Ринчин Жамьянов, лама Самбу Жигжитов, Гэбшэ Хамушку Амурта, лама Хайдаб Галсанов, Шагдар Тасарунов ба буддын шажантанай сагзуурын Центральна Управлениин членүүдэй кандидадуудаар Монгуш Даваа Хазага, Бата Жалсанов ба Доржи Цыренжапов гэгшэд һунгагдаба.

Буддын шажантанай сагзуурын Центральна Управлениин түрүүлэгшэ бандидо-хамба лама болгогдон лама Лубсан-Нима Дармаев гэгшэ һунгагдаба.

Буддын шажантанай сагзуурын Центральна Управлениин түрүүлэгшын орлогшонор—дид-хамба лама болгогдон: Дагба Доржиев (Иркутска областьһоо), Самбу Жигжитов (Читинскэ областьһоо), Хамушку Амурта (Тувинска автономно областьһоо) ба Ринчин Жамьянов (Бурят-Монголой АССР-һээ) һунгагдаһан байна.

Мүн тэрэшэлэн тус зүблөөн болбол буддын шажанай бүхы һүзэгтэндэ хандуулагдаһан патриотическа хандалгые зүблэн хэлсэжэ абаад, нүхэр СТАЛИНДА баярай телеграмма эльгээбэ.

РЕСПУБЛИКЫН ҺОНИНУУД

Нүхэр Гергесова Бүхэсоюзна конкурсда хабаадалсаха болобо

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлени энэ жэлэй июль ба август һарануудай туршада эстрадын артистнуудай бүхэсоюзна конкурс үнгэргэхэнь.

Конкурсын түрүүшын тур Москвада ба бүхы томо столична городуудта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Хоёрдохи ба гурбадахи турнуудынь Москвада үнгэргэгдэхэ байна.

Энэ конкурсдо хабаадалсахаар манай республикаһаа гүрэнэй филармониин артистка нүхэр Татьяна Гергесова ошохонь.

Конкурсдо илагшадта 12, 8, 5 мянган түхэрнгэй шан үгтэхөөр тогтоогдоһон байна.

Доржи Банзаровай зохеолнууд хэблэгдэхэнь

СССР-эй наукануудай Академи болбол буряг-монгол арадай түрүүшын эрдэмтэн Доржи Банзаровай бүхы зохеолнуудые суглуулжа хэблэн гаргахань.

Мүнөө энэ хүдэлмэри ябуулагдажа захалаа.

Ингэжэ манай республикын арад зон өөрынгөө түрүүшын эрдэмтэн Доржи Банзаровай зохёолнуудаар танилсаха аргатай болохонь.

Театрын барилга дээрэ

Бурят-Монголой оперо ба баледэй гүрэнэй театрын барилга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан 100 гаран хүнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байна.

Һүүлэй мэдээгэй ёһоор стахановец нүхэр Одонин даалгабряа үргэлжэ 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэдэг болонхой.

Барилгын мастер нүхэр Макущенкын өөрынгөө участогай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээнь, тэрэнэй участок мүнөө мүрысөөндэ түрүүлнэ.

9 радиоузел баригдажа байна

Тарбагатайн аймагай центртэ радиоузел баригдажа һаяар дүүргэгдэхээ байна.

Мүн июниин эхеэр аймагай 8 колхозууд радиоузелнуудые барижа дүүргэхээр хараална.

Ингэжэ тус аймагай центрын ажалшад ба албахаагшад, мүн олон колхозуудай членүүд һүүлшын шэнэ һонинние радиогоор шагнажа байха аргаболомжотой болохонь.

Шэнэ магазинууд нээгдэбэ

Бурмонторг һаяхан керосин худалдаха магазин Улан-Удэдэ эмхидхэбэ. Энэ магазин нэгэ хэды үдэрэй туршада 350 литр шахуу керосин городой ажалшадта худалдаһан байна.

Тэрэшэлэн фуражаар ээрооһо худалдаха магазин нээгдөө.

Уранзохеолой альманах гарахань

Дайнай эхилхэһээ хойшо гараха болиһон уранзохеолой альманах һаяар хоёр хэлэн дээрэ гаргагдажа эхилхэнь. Альманахын хуудаһанууд дээрэ Бурят-Монголой уранзохеолшодой зохёолнууд хэблэгдэхэ байна.

Мүн тэрэшэлэн тус альманахта залуу зохёолшодой болон арадай аман зохёолнууд хэблэгдэхээр хараалагдана.

Сахарна свеклын тарилга үргэдэбэ

Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэл—1946 ондо сахарна свеклын тарилгые үргэдхэжэ, тэрэнһээ үндэр ургаса хуряахын түлөө аймагай колхозууд нилээдгүй оролдожо байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 18 колхоз 600 гектарта свекло тариһан байгаа һаа, 1946 ондо 22 колхоз 1 000 гектар тарихаар түсэблэһэн байха юм.

Сахарна свекло манай республикада түрүүшынхеэ таригдажа байһан шэнэ культура байһан хадаа нилээдгүй анхарал хандуулагдамаар байна. Ново-Сретинскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ, „Безбожник", Маргантын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд 25-аа 56 гектар хүртэр сахарна свекло таряад байха юм.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Майн 22-ой үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 22. (ТАСС). Мүнөөдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ сүүдлүүлэгшэ Редерэй хэрэг тушаа гэршэнүүдһээ асуулта абалга үргэлжэлбэ. Нейрат, Папен, ОКВ ба генштабые үмөөрэгшэд гэршэ Вейицзекерһээ асуулта хэбэ. Һүүлээрэнь английскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Эльвин Джонс гэгшэ гэршэһээ асуулта абажа эхилбэ. Тэрэ хадаа „Атения" гэжэ английскэ пароходые германска уһан доогуур ябадаг онгосын уһанда шэнгээһэн тухай тостон асууба. Германска гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэд хадаа уһан доогуур ябадаг немецкэ онгосонуудай далайн дээрмэдэлгын ажал ябуулгые али болохоор нюуха гэжэ ба „Атениие" шэнгээһэнэй түлөө зэмые Англида ашахые оролдоһон байна гэжэ гэмнэгшэ тодоруулба.

Тэрэнэй һүүлээр, Италида гитлеровецүүдэй хэһэн зэрлиг аашанууд тухай асуудалда гэмнэгшэ оробо. Ватиканай дэргэдэ элшэн сайд байһан гэршэ Вецзекер болбол Италиин нэгэн газарта 300-һаа дээшэ итальянецууд ба еврейнүүдые алаһан ябадал тэрээндэ эли байһан юм гэжэ батална.

Энээгээр гэмнэгшэ Эльвин Джонс асуулта абалгаяа дүүргэбэ.

Сүүдлүүлэгшэ Редерэй хэрэг тушаа гэршэ, германска далайн-сэрэгэй флодой вице-адмирал байһан Шульте-Иоктинг гэгшые сүүдэй зал соо оруулба. Энэ гэршэ болбол удаан хугасаа соо Гинденбургын далайн-сэрэгэй адьютант, һүүлээрэнь далайн-сэрэгэй флодой хоёрдохи начальнигай адьютант, Редерэй нэгэдэхи адьютант ба германска далайн-сэрэгэй флодой штабай начальник байһан хүн гээшэ. Гэршэ хадаа өөрынгөө мэдүүлгын эхинһээ абаад Редерые, германска далайн-сэрэгэй флодто тэрэнэй үүргые элдэбээр дээшэ үргэн магтахые оролдоно.

Советскэ Союзда Германиин добтолһон тухай хэлэхэдээ, Редер болбол „барбароссой" түсэб тухай 1940 оной октябрьда Гитлертэй хөөрэлдэхэдөө мэдэхэ болоһон юмэб гэжэ гэршэ мэдэрнэ.

Гэршын баталһанай ёһоор, германска далайн-сэрэгэй флот „барбароссой" түсэбэй абтаһанһаа хойшо 3 һара болоод байхада Советскэ Союзда эсэргүү дайнда бэлэдхэл эхилһэн байна.

Ингээд гэршэ Шульте-Монтингһоо асуулта абалга трибуналай үдэшын заседани хүртэр хойшолуулагдаба.

Майн 22-ой үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, майн 22. (ТАСС). Үдэшын заседани дээрэ сүүдлүүлэгшэ Редерые үмөөрэгшэ адвокат Зиммерс Редерэй дэргэдэ штабай начальнигаар алба хэһэн германска флодой вице-адмирал байһан Шульте-Монтингһоо асуулта абалгаа үргэлжэлүүлбэ.

Гэмнэлтын үмэнэһөө английскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Эльвин Джонс гэгшэ Шульте-Монтингһоо асуулта абаба. Гэмнэгшэ болбол „Фелькишер беобахтер" гэжэ гитлеровскэ газетэдэ „Атени" гэжэ пассажирска пароходые союзнигууд уһанда шэнгээбэ гэһэн худал мэдээ тунхаглаһан тухай нэгэ хэдэн асуудалнуудые табяад, СССР-тэ Германиин добтолһондо тогтобо.

СССР-эй территоридо добтолһон ябадал болбол гитлеровскэ Германиин талаһаа эли тодо агресси байһан юм гэжэ гэршэ мэдэрнэ. Шульте-Мотинг болбол ниитэдэ болоһон ба олон тоогой документнүүдэй баримтаар баталагдаһан Редерэй Норвегидэхи квиолинговецүүдтэй нягта холбоотой байһание, Норвегие эзэмдэхэ ябадалые үүсхэгшэ байһание ба энэ операциие үнгэргэхэ ябадалда эдибхитэй хабаадаһан ябадалые арсана.

Адвокат Зиммерс гэгшэ гэршэдэ хэдэн асуудалнуудые табина. Трибуналай үдэшын заседаниин эсэсэй хубинь сүүдлүүлэгшэ Редерэй хэрэг тушаа үмөөрэлтын харуулһан документнүүдые шагналгада хандуулагдаһан байна.

Болгарска газартаряалангай арадай союзай захиргаанай соведэй деклараци

СОФИЯ, майн 21. (ТАСС). «Отечествен фронт», «Изгрев», «Земеделско Знаме» гэжэ газетэнүүд шэнэ членүүдээр нэмэгдэһэн болгарска газартаряалангай арадай союзай захиргаанай соведэй декларациие Эсэгэ ороной фронтдо ВЗНС-гэй хабаадалга ба ороноо хүтэлбэрилхэ ябадал болбол болгарска арадай ба Болгариин түүхэдэ шухала хэрэгынь болоно ба болохошье юм гэжэ деклараци соо хэлэгдэнэ. Эсэгэ ороной фронтын партинуудай хоорондохи нэгэдхэлые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ ба энэ нэгэдхэлые һуладхахые һэдэгшэд бүхэндэ эсэргүү ёһото тэмсэл ябуулхын шухала байһан тухай захиргаанай совет мэдүүлбэ. Захиргаанай совет болбол правительствын гадаадын политикые дүүрэн дэмжэжэ, Эгейскэ далайда гараха газараар Болгариие хангахые шангаар эринэ гэжэ мэдүүлбэ.

Никола Петковой, Гичевэй, Мушановай, Лульчевай ба Буровай бүлэгүүдые хүсэдөөр элирүүлхэ ябадал бүхы эмхитэй таряашадай ба эсэгэ ороной фронтые дагагшадай уялга мүн гэжэ захиргаанай совет ойлгоно.

США-гэй ГОРНЯГУУДАЙ ЗАБАСТОВКОНУУ[Д]

ВАШИНГТОН, майн 22. (ТАСС). Американска ажалай федерацида (АФТ) ороһон 400 мянгаһаа дээшэ горнягуудай буһалгаа гаргажа байһан нүүрһэнэй шахтануудта хиналта табихые бэедээ даажа абаха бүрин эрхые дотоодын хэрэгүүдэй министртэ үгэһэн захиралтада Трумэн гараа табиба. Буһалгаа гаргагшад хэлсээ үргэлжэлүүлхын тула 12 үдэрэй турша соо «эблэрхэ» ябадалые үнгэрһэн неделидэ зүбшөөрһэн... «Эблэрһэн ябадалынь майн 27-ю... рэхэ ёһотой юм. Тиэд, хэлсээ... мүнөө хүртэр ямаршье зүбшөөрэлые... лаагүй байгаа. Правительствын... тын тогтоогдоһоной хойно буһалга... жэ байгаа горнягууд хүдэлмэрилжэ... эсэхын тухай намда мэдэгдэнэгүй... сатаан байшанда болоһон пресс-конференци дээрэ хэблэлэй асуудал... талаар секретарь Росс мэдүүлбэ.

США-гэй түмэрзамайхидай забастовко тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 24. (ТАСС). Түмэрзамайхидай забастовкын үргэлжэлһэн ябадал болбол майн 25-да конгрессын ээлжээтэ бэшэ заседаниие зарлахын тухай конгрессын лидернүүдэй тогтоомжые гаргуулба.

Газартаряалангай Министерствын түлөөлэгшэдэй зааһанай ёһоор, эдеэ хоол тээһэн 45 мянган вагонууд забастовкотой дашарамдуулан харгыда хүдэлэнгүй байна.

Далайн засагуух болбол США-гэй онсо албые дүүргэхын тулада 24 дүрбэн мотортой тихоокеанска транспортна самолеудуудые үгэбэ. Бүхы составай 50 мянган хүнүүдэй онсо шухала эд бараануудые зөөхэ ябадалда туһалхаар бэлэн байха захиралтые гражданска авиациин командованани үгэбэ. Правительство болбол тон шухала ... алнуудые зөөхын тулада 4,5 ... грузовигуудые гуйлгахаба.

Юнайтед Пресс агентствын ... пондент тон олон тоото транзитна пас... сажирнууд вагонуудта ажаһуужа ... гэжэ мэдээсэнэ.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, ... тоото городуудай ажаһуугшад эдеэ хоо... лой запасуудые суглуулжа эхилбэ... Тиресмоин Аиова штат гэжэ го... хид гурбан часай турша соо бай... эд бараануудай 7 хоногой ... худалдажа абаба. Хиналтагүй ... дээрэһээ боложо үнэ сэнгэй ... ябадалые уридшалан зайлуулхын ... лада, үнэ сэнгэй асуудалнууд ... гүрэнэй управлени хартаабхын ... сэнгые хиин хараха ябадалые ... эхилбэ.

Голландида эдеэ хоолой нормо хаһагдаба

РИМ, майн 23. (ТАСС). Римскэ радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор Голландида гражданска арад зоной эдеэ хоолой нормо хаһагдаба. Нэгэ хүнэй үдэрэй хилээмэнэй нормо 350 граммһаа 300 ... хүртэр хаһагдаһан байна. Тэр... мяха ба сахарай нормо хаһагдаа...

Голландска портнуудай хүдэлмэришэдэй забастовко үргэлжэлһөөр байна

ГААГА, майн 20. (ТАСС). Олон тоогой суглаанууд дээрэ Амстердам ба Роттердамай морягууд ба портнуудай хүдэлмэришэд болбол тэдэнэй эрилтэнүүдэй хангагдаагүй байһан сагта забастовкоо үргэлжэлхэ гэжэ шиидхэбэрилбэ. Портнуудта ашаа буулгуулхые хүлеэһэн хэдэн арбаад далайн пароходууд ... байна. Правительство болбол ... болюулха гэжэ янза бүрин хэм... дые абана. АНП агентствын мэдээ... ёһоор, амстердамска портдо мянга... хай солдадууд ба олон тоогой ... нүүд ерэбэ. Роттердамда 500 ... нүүд ерээ.

Индонезидэ боложо байгаа байлдаанууд

ГААГА, майн 25. Индонезиин элдэб районуудта англо-голландска сэрэгүүд ба индонезиецүүдэй хоорондо тулалдаан боложо үргэлжэлһөөр гэжэ НП агентство мэдээсэнэ. Бандунг ба Батавия (Ява) районуудта, мүн тэр... Суматра гэжэ олтирогой зүүн ... эгээл хүсэтэ байлдаанууд ... дэһэн байна. (ТАСС)

Чешскэ арадай алууршан Карл Франк саазалагдаба

ПРАГА, майн 23. (ТАСС). Прагада онсо бүрин эрхэтэ арадай сүүдээр шиидхэгдэһэн «Чехи ба Моравиин протекторадай» имперскэ министр байһан СС-эй обергруппенфюрер Карл Франкые саазалха гэһэн шиидхэбэри үсэгэлдэр олны үмэнэ гүйсэдхэгдэһэн байна.

Мартын 22-һоо эхилһэн сүүдэй процессэй үе соо Чехословацка республикада эсэргүү хэлсээндэ хабаадаһан ба... немецкэ фашистнуудай толгойлогшо... лейнтэй хамта Мюнхенэй бэлэн... Чехословакиие немецүүдээр ... чешскэ арадые дээрмэдэхэ зорилго... һан гитлеровскэ политикые ... радта» ябуулхада Франкын гэмт... һэниинь дүүрэн баримтатай ... байна.

АХЫН АЙМАГҺАА БЭШЭГҮҮД

4. СОЙОТ ЗОНОЙ ШАДАР

Бидэнэр Шарзын эхин һургуулида ерэбэбди. Тэрэ һургуули «Улаан Шарза» колхозһоо 6 километр болохо добо гүбөөтэй газарта тогтоһон байна. Тус һургуулиин дэргэдэ хүүгэдэй байдаг интернат баригданхай байна. Һургуулида һуража байгаа хүүгэдэй гэртэхид холын фермэнүүд болон гүүртэнүүдтэ байдаг. Тиимэһээ тэдэнэр һуралсалай жэл соо оройдоол хоёр гурба удаа хүүгэдээрээ уулзаха аргатай байна. Тэрэ һургуулиин хүүгэдые эдеэ хоолоор колхозууд хангажа байдаг.

Энэ һургуулида һургагшын дунда һургуулитай 2 бурят басагад багшаар хүдэлжэ байна. Тэдэнэр хадаа оролдосотой анхаралтайгаар хүдэлмэрилдэг, эрхим хүнүүд юм. Һургуулиин һурагшад үзэһэн юумээ һайнаар шудалдаг ба һургуулиингаа классын газаахи хүдэлмэридэ эдибхитэй шударга хабаададаг байна. Тэрэ һургуулиин нилээд олон һурагшад драмматическэ ба дуунай кружогуудта хабаадажа эдибхитэй һуралсадаг байха юм. Бидэнэрэй ерэһэндэ дашарамдуулан хүүгэдүүд уранһайханай концерт харуулба. Хүүгэдүүд бурят-монгол арадай дуунуудые дуулаһан ба хуур дээрэ мэргэн шадабаритайгаар наадаһан байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө туйлаһан амжалтануудаараа бидэнэрые баясуулан һонирхуулхын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргаба. Тэрэ концертдэ хабаадаһан һурагшад хэдэ хэдэн номернуудые тус тустаа муу бэшээр харуулжа бидэнэрые һонирхуулһан байна.

«Мүнөө таанарай дундаһаа һайнаар наадагшадые Улан-Удын театральна-музыкальна һургуулида эльгээхэбди»—гэжэ һургагшань концертын урда хүүгэдтээ соносхоһон байба. Тиимэһээ хүүгэдүүдэнь баярлажа, арга шадалаараа оролдоһон ба өөһэдынгөө амжалтануудые һайнаар харуулжа шадаа.

Хүүгэдэй дунда онсо һайнаар илгарһан Парторжиевай хоёр басагад байба. Тэдэнэр Ахын ангуушадай хуушанай дууе хуур дээрэ ехэ шадабаритайгаар наадаба.

Энэ һургуулиин тогтоһоной түүхэ тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ һургуули үшөө революциин болоогүй байхада бүхы Ахын хизаарта эгээл гансахан «церковно приходской» һургуули байһан байна. Тэрэ үедэ энэ һургуулида гансахан лэ баян шадалтадай хүүгэдүүд һуража шадаха аргатай байгаа. Тэрэ һургуулида нэгэ ород һургагша байһан юм ха. «Тэрэ һургагша капуста, помидор, үгэрсэ, эрбуз гэхэ мэтые элбэг ехээр ургуулжа шадаха ямар нэгэ «гайхалай шэдитэ» юумэтэй байһан юм. Тэрэ хүн өөрынгөө огородой эдеэгээр ород үйлэдбэринүүд болон Ахын дасанай зарим ламнарые хангадаг байгаа»—гэжэ Ахын бурядууд бидэндэ хөөрэжэ үгэһэн байна. Тэрэ хүнэй эндэхи һургуулиһаа ошоһонһоо хойшо мүнөөшье хүртэр тэрээн шэнги элбэг баян эдеэтэ огород хэгдэжэ шадагдаагүй юм»,—гэжэ тэдэнэр хөөрэбэ.

Энэ хэлэһэнһээ тухайлажа бодоходо, «гайхамшагта ехэ шэдитэ» юумэтэй тэрэ хүн огородой тэндэ ургаха тухай ажал хэһэн шэнжэлэгшэ байһан байгаа. Гэбэшье, тэрэнэй ажал туршалгаар тэрэ үедэ хэнэйшье һонирходоггүй байһаниинь ехэхэн эндүүтэй ябадал болоно.

Ахын аймагта талха таридаггүй. Тиигэбэшье тэндэ просо тарижа болохо тухай тэндэхиин зон хэлсэдэг.

Партизанска отрядай командирнуудай нэгэн ябаһан нүхэр Чувьюров бидэндэ иигэжэ хөөрэбэ. Гражданска дайнай үедэ бидэнэр сагаан гвардейцүүдые мүрдэжэ Буряг Монголой газар дээгүүр ябабабди. Бидэнэр Монголой хилэ шадар байһан Косогол нуурта ойротон ерэбэбди. Хабарай саг байһан юм. Монголнууд просые «халтар арбай» гэжэ нэрлэдэг байба. Тэдэнэрэй таридаг халтар арбай тэрэ шадарай тусхай нэгэ сорт байһан байгаа.

Тэдэнэрэй таряа тарихые бидэнэр харабабди. Тэдэнэр хахалагдаагүй газар дээгүүрээ просынгоо үрһые сасаба. Тиигээд хэдэн һүрэг үхэрнүүдые үрһэ сасаһан газар дээгүүрээ иишэ тиишэнь хэдэн удаа намнажархидаг байба. Иигэжэ талханай хаялгын хүдэлмэриие тэдэнэр бэлэхэнээр хизаарладаг байба. Гэбэшье, намарай үедэ тиигэжэ таригдаһан таряанһаа тэдэнэр баялиг һайн ургаса хуряажа шададаг.

Нүхэр Чувьюровай хэлэһэнэй ёһоор, тэрэ сорт хадаа Ахын аймаг шадарай байгаалиин уларилда тааралдаха байһан байна. Будаа (просо) гэдэг иимэ таряан холын Ахын аймагта үргэнөөр таригдажа шадагдаха байна. Тиимэһээ энэ аймаг өөһэдөө талха абаашажа хэрэглэдэг байхаяа болижо, өөһэдынгөө тариһан таряагаар амидаран һуудаг болохо байна.

Бидэнэр февралиин дулаахан үдэр «Коминтерн» гэжэ сойотско колхоз ошохоор шэглэн мордобобди. Хабарай һайн сагай урин дулаахан амисхал хаа-хаанагүй үзэгдэн байба. Урдынхи шэнги даараһан борбилоонууд хүл дээрээ бохинолдон байбагүй. Харин гэрнүүдэй сонхонуудай ойгуур хүхюу дуутайнууд, ниидэн наадабад. Тэдэнэр манай мориной хажуугаар ехэ олоорон сугларжа пишагашалдан үймэбэ. Минии нүхэд мориндоо овес газар дээрэ адхажа үгэһэн байгаа. Тэрэниие түүлсэхэеэ эдэ олон борбилоонууд сугларһан байба.

«Коминтерн» колхоз хадаа сойот гэжэ эгээл багахан үндэһэтэнэй гогтоон түбхинэһэн манай Советскэ Союз соо эгээл гансахан иимэ колхоз болоно. 40 километр ябаха хэрэгтэй байгаа. Теэд үдэртөө тэндэ хүрэхын түлөө замдаа мори һэлгэхэ хэрэг гараба.

Бидэнэрэй Хурге гэжэ газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай боро хараан боложо эхилбэ. Колхозой счетовод нүхэр Ивановойдо хүрэжэ, үдэшын хоол эдихэ үедэ мориной эзэн мориндоо үбһэ үгэжэ һайн садхааһан байба.

Нэгэ бага амарһан манай морин мүльһэн гилэгэр харгыруу нэгэ жэгдэхэн хатарба. Нилээд удаахан ябаһанай һүүлдэ нохойн хусаха дуулдажа, бидэниие хүргэжэ ябаһан улаашан:

«Бодогты, колхоздо ерэбэбди»,—гэжэ бидэние һэрүүлбэ. Ахын аймагай суута ангууша Мунконовойдо би тогтобоб. Тэрэ намда ой тайгын орёо һонин байдал тухай ба ан амитанай тухайда болон сойот зоной ажаһуудал тухай ехэ һонин юумэнүүдые хэлэжэ үгэбэ.

—Мүнөө графит абтажа байдаг Саянай баруун хойто талада сойот зонууд ажаһуудаг юм. 1926 ондо тэдэнэр хамтадаа оройдоол 452 хүн байһан байгаа,—гэжэ тэрэ намда хэлэбэ.

Хэндэшье мэдэгдэхэгүй иимэ үсөөхэн зонһоо бүридэһэн үндэһэтэнэй тухайда литература соо ямаршье мэдээнэй үгы байхань харамтай байха юм. Георг, Кропотнин, Рйднер, Фабрициус гэгшэд ойог зон тухай хэдэн юумэнүүдые бэшэһэн байна гэбэшье, тэдэнэрэй бэшэһэн мэдээсэлнүүд дутагдалтай ба дүүрэн бэшэ байха юм.

Афанасий Щекотовой суглуулжа, 1807 ондо Москвада хэблэгдэһэн ородой географическа словарь соо сойот зоной тухай иимэ мүрнүүдые уншанабди:

«Сойот зон болбол Иркутска губернидэ, Саянай үндэр хадануудай шадар болон Байгалай баруун урда талаар Хитадай Монголой хилэ шадар байдаг самоедуудаар нэгэн түрэл болохо зон юм. Тэдэнэрэй заримынь Хитадай газар дээрэ тараһан ушарһаа тэдэнэр тухай бага мэдэгдэдэг байна. Россин болон Хитадай сойот зонууд айхабтар үгытэй, үйһэн хушалтатай зунай гэрнүүдтэ һуудаг ба ямаршье үрэжэлгүй хада газарта амидаран байралдаг. Тэдэнэр бага сага оро үсхэдэг.

Ехэнхидэнь загаһанай болон ангай агнуури хэжэ аша амидарадаг байна».

Тэрэ колхоздо бэшэгдэһэн нэгэ домог соо сойот зон тухай иигэжэ хэлэгдэнэ. «Урянхай гэдэг газарта ехэ үни сагта сойот баатар гэжэ байһан юм ха. Тэрэ хадаа ехэ хүсэтэй байжа хүршэ баатартаяа дайлалдаһан байгаа. Тэдэнэрэй хүсэнинь тон тэнсүү байһан дээрэһээ хэниинь хэнээшье диилэжэ шадахагүй байба. Тиимэһээ сойот баатар үни удаан түбхинэн һууһан газарһаа Байгалай хизаар тээшэ амидаран ажа һуухаар ерэһэн юм гэжэ хэлсэдэг. Тэрэ болбол Хойчен гэдэг һууриндa хүрэжэ ерэтэрээ айхабтар олон уһа голнуудые гаталһан ба ехэ олон хоногто ябаһан юм гэдэг. Тэрэнэй һууһан энэ нютагта сойот гэжэ зон бии болоһон байгаа ха».

Мүнөө үедэ сойот зон Сорог гэжэ һууринда колхоз болон ... һэн байна. Хэрбээ тэдэнэр ... сагта үгытэй ядуу байдал... хойһоо бэшэ унаагүй, үйһэ... һон оройтой гэрнүүдтэ һууд... һан һаа, мүнөө үедэ шанга ... тай боложо, һаруул гэрэлтэй ... гэрнүүд соо һуудаг болоо. ... колхозник бүхэн мүнөө өөр... тэй, хонитой ба ямаатай ... байха юм. Сойот хүүгэдүүд ... зойгоо дэргэдэ тогтооһон ... дынгөө һургуулида һуража ...

Тэдэнэй колхоздо медпу... лон уншалгын байшан эм... дэнхэй. Тэдэнэр мүнөө үедэ ... хи шэнги элдэб мэдэлшэн ... хандадаггүй, харин медпункт... жо эм абадаг ба аргалуу... һалуулдаг байна. Энэ оной ... ральда үнгэрһэн СССР-эй В... Соведэй һунгалтын үедэ со... айхабтар үндэр патриотическа... сэл һанал харуулаа. Тэдэ... тадаа һунгалтын урнануудта ... хүн шэнги ерэжэ, өөһэдын... суудые коммунистнууд бол... тийнабэшэ хүнүүдэй блогой ... жүүлһэн кандидадуудай т... гаа үгэбэ.

Сойот зон мүнөө хүгжэн ... байна. Эдэ зон хадаа рев... үеынхи шэнги үсөөрэн дууһа... далда бэшэ, харин олон ... ехэ түргэнөөр үдэжэ байна.

Иркутска университедтэ ... өөрынгөө лекци соо профессор ... Петри иигэжэ мэдүүлнэ: «Э... анха урда сагта үсөөрэн ... байна. Манай советскэ ба... тын үедэ сойот зон таниг... гөөр дээшээ дэбжэжэ, ... ухаа бодолой болон мат... ургалтаараа ямаршье ... һөө дутахагүй саашаа түргэ... гаха үргэн ехэ харгытай ба...

Р. ТУП...

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖА[ПОВ]

АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00616. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР Тираж ...